

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Διπλωματική Εργασία
ΚΟΥΣΑΘΑΝΑΣ ΣΤΑΥΡΟΣ
0808M015

**ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΤΗΣ Ε.Ε.:
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ, ΙΡΛΑΝΔΙΑ, ΙΤΑΛΙΑ, ΕΛΛΑΔΑ, ΙΣΠΑΝΙΑ**

◀◀ Οι οικονομίες των χωρών σε κρίση ως περιφερειακό πρόβλημα της Ευρωπαϊκής Ένωσης >>

ΑΘΗΝΑ , ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2011

ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Διπλωματική Εργασία
ΚΟΥΣΑΘΑΝΑΣ ΣΤΑΥΡΟΣ
0808M015

**ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΤΗΣ Ε.Ε.:
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ, ΙΡΛΑΝΔΙΑ, ΙΤΑΛΙΑ, ΕΛΛΑΔΑ, ΙΣΠΑΝΙΑ**

◀◀ Οι οικονομίες των χωρών σε κρίση ως περιφερειακό πρόβλημα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ▶▶

ΤΡΙΜΕΛΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Επικ. Καθηγ. Μανώλης Χριστοφάκης (Επιβλέπων)

Καθηγητής Αθανάσιος Παπαδασκαλόπουλος

Επικ. Καθηγ. Αναστάσιος Καραγάνης

Στη μικρούς μου φίλους

Σοφία Μπαμπαλή
Βασίλη και Θανάση Παλαιολόγο

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	5
1. ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ	6
1.1 Τι είναι η Ευρωπαϊκή Ένωση	6
1.2 Ιστορική πορεία προς την Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση	7
2. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ - ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΈΝΩΣΗ ΤΩΝ 15	10
2.1. Διαχρονική παρακολούθηση του ΑΕΠ 2002-2013	10
2.2. Δείκτες του Κατά Κεφαλήν ΑΕΠ της Ε.Ε. των 15.	16
3. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΥΦΕΣΗ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΗ ΚΡΙΣΗ	21
3.1. Η παγκόσμια οικονομική ύφεση του 2008	21
3.2. Η Διεθνής Χρηματοπιστωτική Κρίση του 2007 και τα χαρακτηριστικά της	22
3.3. Λειτουργία των τραπεζών	23
3.4. Πορεία προς την Κρίση	24
3.5. Χρηματοπιστωτική κρίση και ΕΕ	29
3.6. Αμεσες συνέπειες της χρηματοπιστωτικής κρίσης	34
4. ΠΟΣΟΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ – ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ	35
4.1. Μεταβλητές	35
4.2. Μεθοδολογία	36
4.3. Εφαρμογές - Cluster Ανάλυση	40
4.3.1. Ομοιότητες μεταξύ των τραπεζών κάθε χώρας.	40
4.3.2. Η δομή των φορολογικών εσόδων στις χώρες της ΕΕ	44
4.3.3. Η απόδοση του φορολογικού συστήματος της κάθε χώρας	47
4.3.4. Το ενδοκοινοτικό εμπόριο και οι πληρωμές, των χωρών της ΕΕ	49
4.3.5. Το δημόσιο χρέος και το έλλειμμα του ετησίου προϋπολογισμού: Ομοιότητες μεταξύ του δημόσιου χρέους και του ελλείμματος κάθε χώρας	53
5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	59
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	62
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	64

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στην έρευνά μας, παρουσιάζονται και αναλύονται οι δέσμες των ομοιοτήτων, πριν και κατά την πρόσφατη χρηματοπιστωτική κρίση και την παράλληλη κρίση χρέους, των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ). Χρησιμοποιούνται μεταβλητές από τον τραπεζικό τομέα, τη φορολογία, το δημόσιο χρέος και έλλειμμα, καθώς και το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών του ισοζυγίου πληρωμών. Η ανάλυση γίνεται χρησιμοποιώντας τη μέθοδο των Πολλαπλών Δειγματοληπτικών Περιπτώσεων Ανάλυσης Δεσμών μεταξύ και εντός ομάδων των χωρών της ΕΕ, οι οποίες δημιουργούνται με τη χρήση των παραπάνω μεταβλητών. Το πρόσωπο της κρίσης στην ΕΕ, σύμφωνα με την εργασία μας, φαίνεται να χωρίζεται σε δύο όψεις. Η πρώτη προέκυψε από το χρηματοπιστωτικό και τραπεζικό τομέα και η δεύτερη από το δημόσιο χρέος. Έτσι, τα προβλήματα είναι από τη μία είναι αποτέλεσμα ακολουθούμενων πολιτικών πιστώσεων (πιστοδοτήσεων) από τον τραπεζικό τομέα κάθε χώρας και από την άλλη ακολουθούμενες πολιτικές στα πλαίσια φορολογικών και δημοσιονομικών ελέγχων κάθε χώρας. Οι δύο όψεις της κρίσης συσχετίζονται μεταξύ τους και ένα νέο μεγάλο πρόβλημα εγείρεται σχετικά με τη δημοσιονομική ομοιότητα των χωρών που αποτελούν την Ευρωπαϊκή Νομισματικής Ένωση (ΟΝΕ) και την ανάγκη για μια νομισματική ένωση μεταξύ των χωρών αυτών. Η συμβολή της εργασίας είναι να καταδείξει τις ομοιότητες και τις διαφορές σημαντικών οικονομικών διαστάσεων των χωρών της ΕΕ, ώστε να βοηθήσει να γίνει κατανοητό ότι η κρίση της ΕΕ, οφείλεται στην έλλειψη ομοιογένειας των δημοσιονομικών και οικονομικών πολιτικών των χωρών - μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τα στοιχεία που χρησιμοποιούνται αφορούν τις 15 πρώτες χώρες της Ε.Ε.

1. ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ

1.1 Τι είναι η Ευρωπαϊκή Ένωση

Η Ευρωπαϊκή Ένωση ή ΕΕ είναι μια οικονομική και πολιτική ένωση εικοσιεπτά κρατών. Καθιερώθηκε το 1992 από τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση (Συνθήκη του Μάαστριχτ), και είναι ο εκ των πραγμάτων διάδοχος των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΕΚΑΧ, ΕΟΚ, ΕΥΡΑΤΟΜ)¹ των έξι κρατών-μελών που ιδρύθηκαν το 1951 και το 1957. Από τότε νέες διευρύνσεις έχουν αυξήσει τον αριθμό των κρατών μελών της και οι αρμοδιότητές της έχουν επεκταθεί. Η Ευρωπαϊκή Ένωση θεωρείται ως η ισχυρότερη ένωση κρατών μέχρι σήμερα στην παγκόσμια ιστορία, με οικονομικό, πολιτικό, κοινωνικό και πολιτιστικό περιεχόμενο. Η ΕΕ αποτελεί το τρέχον στάδιο μιας ανοιχτής διαδικασίας ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης.

Η ΕΕ είναι μια από τις μεγαλύτερες οικονομικές και πολιτικές οντότητες στον κόσμο, με περισσότερους από 500 εκατομμύρια κατοίκους ή 7,3% του παγκόσμιου πληθυσμού, και συνδυσμένο ονομαστικό ΑΕΠ 12,2 τρισεκατομμύρια ευρώ το 2010. Η Ένωση είναι μια ενιαία αγορά με κοινή εμπορική πολιτική, κοινή αγροτική και αλιευτική πολιτική και περιφερειακή πολιτική για να βοηθήσει τις φτωχότερες περιφέρειες. Εισήγαγε ενιαίο νόμισμα, το ευρώ, που υιοθετήθηκε από 17 κράτη μέλη. Η ΕΕ άρχισε μια περιορισμένη κοινή πολιτική εξωτερικών και ασφαλείας και μια περιορισμένη αστυνομική και δικαστική συνεργασία πάνω σε ποινικά θέματα.

Τα σημαντικά όργανα και οι οργανισμοί της ΕΕ περιλαμβάνουν την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, την

---

¹ http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/treaties/treaties_euratom_el.htm

Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο, και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Οι πολίτες των κρατών μελών της ΕΕ είναι επίσης πολίτες της ΕΕ: εκλέγουν άμεσα το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, μια φορά κάθε πέντε έτη. Ο έλεγχος διαβατηρίων και οι τελωνειακοί έλεγχοι στα περισσότερα εσωτερικά σύνορα καταργήθηκαν με τη Συμφωνία του Σένγκεν (Schengen). Την προεδρία της ΕΕ ασκεί από την 1η Ιανουαρίου του 2012 και για 6 μήνες η Δανία.

1.2 Ιστορική πορεία προς την Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση

Μετά τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο το πολιτικό κλίμα ήταν πιο ώριμο από ποτέ για μια ενδεχόμενη ενοποίηση της Ευρώπης. Η ενότητα θεωρήθηκε από πολλούς ως η μοναδική διαφυγή από ακραίες μορφές εθνικισμού, που είχαν καταστρέψει την ήπειρο. Το έναυσμα έδωσε ο Ουίνστον Τσόρτσιλ με τον λόγο που εκφώνησε στο Πανεπιστήμιο της Ζυρίχης το 1946 στον οποίο προτείνει να αναπτυχθεί η ευρωπαϊκή οικογένεια ειρηνικά, με ασφάλεια και ελευθερία.. Στις 9 Μαΐου 1950 ο Γάλλος υπουργός Εξωτερικών Ρομπέρ Σουμάν² υπέβαλε μια πρόταση για κοινή διαχείριση από τη Γαλλία και τη Δυτική Γερμανία των βιομηχανιών του άνθρακα και του χάλυβα. Η πρόταση, γνωστή ως "Διακήρυξη του Σουμάν", περιέγραφε το σχέδιο ως "το πρώτο συγκεκριμένο βήμα προς μια Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία". Η πρόταση οδήγησε στον σχηματισμό της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα (ΕΚΑΧ) από τη Δυτική Γερμανία, την Γαλλία, την Ιταλία, το Λουξεμβούργο, τις Κάτω Χώρες και το Βέλγιο. Στους δημιουργούς και υποστηρικτές συγκαταλέγονται οι Jean Monnet, Robert Schuman, Paul Henri Spaak και Alcide De Gasperi. Η κοινότητα οριστικοποιήθηκε με τη Συνθήκη του Παρισιού, που υπογράφηκε σε 1951 και θεωρείται η αρχή της δημιουργίας αυτού που είναι τώρα η Ευρωπαϊκή Ένωση.

---

² <http://www.tovima.gr/relatedarticles/article/?aid=86841>

Δύο πρόσθετες κοινότητες δημιουργήθηκαν από την Συνθήκη της Ρώμης³ το 1957: η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ), που καθιέρωσε για πρώτη φορά πλήρη τελωνειακή ένωση και η Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας (ΕΚΑΕ) για συνεργασία σε θέματα χρήσης της πυρηνικής ενέργειας.

Η ΕΟΚ και η ΕΚΑΕ δημιουργήθηκαν ανεξάρτητα από την ΕΚΑΧ, ωστόσο είχαν κοινό δικαστήριο και κοινή συνέλευση. Οι εκπρόσωποι των νέων κοινοτήτων σχημάτισαν Επιτροπές, σε αντίθεση με την παλαιότερη "Ανωτάτη Αρχή". Η ΕΟΚ είχε επικεφαλής τον Walter Hallstein (Hallstein Επιτροπή) και η ΕΚΑΕ, τον Louis Armand και στη συνέχεια τον Etienne Hirsch. Σκοπός της ΕΚΑΕ ήταν η ενοποίηση στον τομέα της πυρηνικής ενέργειας, ενώ της ΕΟΚ η ανάπτυξη μιας τελωνειακής ένωσης μεταξύ των μελών. Η ΕΟΚ, η ΕΚΑΧ και η ΕΚΑΕ συγχωνεύθηκαν αποκτώντας την ιδιότητα μέλους σε ένα συνδυασμένο σύνολο συνθηκών και θεσμών. Η ενιαία οργάνωση, που δημιουργήθηκε από τη Συνθήκη Συγχώνευσης το 1967, έγινε γνωστή ως Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Το 1973 η Κοινότητα διευρύνθηκε για να συμπεριλάβει την Δανία, την Ιρλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο. Το 1979 πραγματοποιήθηκαν οι πρώτες άμεσες εκλογές για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Την δεκαετία του '80 εισέρχονται η Ελλάδα, η Ισπανία και η Πορτογαλία. Το 1985, αναπτύχθηκε μεταξύ των ευρωπαϊκών κρατών η συνθήκη του Σένγκεν που επέτρεψε την κατάργηση των συστηματικών συνοριακών ελέγχων μεταξύ των συμμετεχουσών χωρών. Το 1986 υιοθετήθηκε η ευρωπαϊκή σημαία και οι ηγέτες υπέγραψαν την ενιαία ευρωπαϊκή πράξη. Κατά την επανένωση της Γερμανίας, το 1990, η Ανατολική Γερμανία εισήλθε στην ΕΕ ως τμήμα της διευρυμένης Γερμανίας. Καθώς πλέον η διεύρυνση προς την Ανατολική Ευρώπη ήταν στην ημερήσια διάταξη, αποφασίστηκαν από κοινού τα κριτήρια της Κοπεγχάγης για είσοδο νέων μελών στην ΕΕ.

---

³ Πολιτική και δικαιο , Β' Γενικού Λυκείου Καλλιόπη Παπακωνσταντίνου , Λεωνίδας Κατσίρας

Η Ευρωπαϊκή Ένωση καθιερώθηκε και επίσημα όταν άρχισε να ισχύει η Συνθήκη του Μάαστριχτ την 1η Νοεμβρίου 1993. Το 1995 η Αυστρία, η Σουηδία και η Φινλανδία εισήλθαν στην πρόσφατα καθιερωμένη Ένωση. Η επόμενη συνθήκη υπογράφηκε στο Άμστερνταμ το 1997. Το 1999 το ευρώ αντικατέστησε τα εθνικά νομίσματα σε 11 κράτη μέλη, τη λεγόμενη ευρωζώνη. Το 2001 προσχώρησε σε αυτήν και η Ελλάδα. Το 2004 δέκα νέες χώρες (οκτώ εκ των οποίων ήταν στο παρελθόν κομμουνιστικές χώρες) προσχώρησαν στην ΕΕ.

Στα τέλη του 2004 ένα Ευρωπαϊκό Σύνταγμα⁴ υπογράφηκε στη Ρώμη, αν και δεν επικυρώθηκε ποτέ πλήρως, ύστερα από την απόρριψη των Γάλλων και των Ολλανδών ψηφοφόρων σε δημοψηφίσματα. Το 2007 συμφωνήθηκε να τροποποιηθούν κάποια τμήματα του Συντάγματος έτσι, ώστε η νέα Μεταρρυθμιστική Συνθήκη να μην αντικαταστήσει όλες τις υπάρχουσες συνθήκες. Επιπλέον, το 2007, η Ρουμανία και η Βουλγαρία προσχώρησαν στην ΕΕ και το ευρώ υιοθετήθηκε και από την Σλοβενία. Το 2008 το ευρώ υιοθέτησαν και οι Κύπρος και Μάλτα ενώ το 2009 το υιοθέτησε και η Σλοβακία. Το 2011 το ευρώ υιοθετήθηκε από την Εσθονία ενώ αναμένεται η Λετονία να υιοθετήσει το ευρώ το 2012

---

⁴ <http://www.consilium.europa.eu/igcpdf/el/04/cg00/cg00087-re01.el04.pdf>

2. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ - ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΈΝΩΣΗ ΤΩΝ 15

2.1. Διαχρονική παρακολούθηση του ΑΕΠ 2002-2013

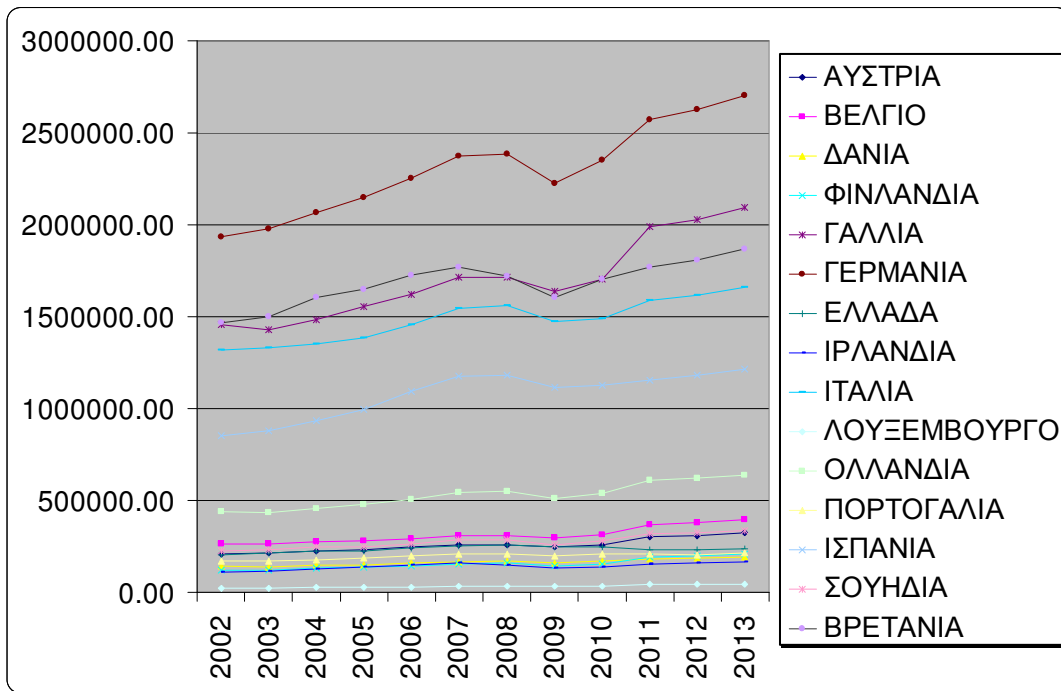
Το Ακαθάριστο Εγχώριο προϊόν της Ε.Ε. των 15 χωρών σε μονάδες αγοραστικής δύναμης δίνεται από τον πίνακα που ακολουθεί :

Πίνακας 1. ΑΕΠ Ε.Ε. 15 2002=2013

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
ΑΥΣΤΡΙΑ	210416.60	214951.30	226161.20	231449.10	246328.80	256515.20
ΒΕΛΓΙΟ	265329.90	265652.10	273763.00	282095.50	293933.10	307312.70
ΔΑΝΙΑ	141308.90	138764.20	146997.40	150485.52	159517.70	167172.60
ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ	122365.40	121709.90	131549.60	134765.50	142094.80	155250.70
ΓΑΛΛΙΑ	1457090.40	1430942.30	1484031.70	1556568.50	1621984.10	1715811.50
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	1934687.70	1978077.60	2063472.70	2146586.20	2250065.60	2374225.20
ΕΛΛΑΔΑ	202807.30	211587.00	224430.80	226172.40	243315.10	251730.20
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	111807.90	117486.40	126100.70	135358.40	147532.30	160923.30
ΙΤΑΛΙΑ	1316044.20	1328143.70	1349367.00	1386493.40	1458636.70	1544867.90
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	21944.20	23180.80	25072.00	26585.10	30208.20	32929.70
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	440806.50	434843.50	455255.30	479259.70	506759.70	541508.10
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	169654.80	171739.10	175680.00	188583.10	197947.40	208377.20
ΙΣΠΑΝΙΑ	849800.50	879094.00	933688.00	994457.40	1091096.40	1173998.30
ΣΟΥΗΔΙΑ	223317.60	230381.80	246243.50	247027.40	263981.90	285700.30
ΒΡΕΤΑΝΙΑ	1464301.00	1502626.90	1601706.20	1649352.90	1726409.60	1768898.90
ΣΥΝΟΛΟ	8931682.90	9049180.60	9463519.10	9835240.12	10379811.40	10945221.80
	2008	2009	2010	2011	2012	2013
ΑΥΣΤΡΙΑ	259304.80	244796.40	258370.80	300891.30	310133.30	322190.40
ΒΕΛΓΙΟ	309799.80	298463.80	315381.10	370436.40	381779.90	396273.80
ΔΑΝΙΑ	171069.30	159409.60	171667.50	179669.80	185199.80	191914.50
ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ	158174.50	144259.30	151146.70	190257.40	198251.50	206115.50
ΓΑΛΛΙΑ	1713157.10	1639459.40	1704215.10	1987699.40	2027969.80	2092928.40
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	2382869.70	2224647.70	2352851.80	2570000.00	2626427.90	2705181.10
ΕΛΛΑΔΑ	259770.50	249870.00	247634.80	232851.30	229870.30	235408.10
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	147887.80	133871.20	139397.00	156109.20	158864.90	164621.60
ΙΤΑΛΙΑ	1561078.60	1469876.80	1488424.40	1586209.00	1617154.70	1660133.60
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	34022.50	31101.70	33567.20	41778.30	42893.00	45035.90
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	551778.80	511824.50	539087.50	607435.20	622714.80	639563.60
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	207113.50	199838.70	207848.20	209124.50	205963.20	211810.00
ΙΣΠΑΝΙΑ	1180931.60	1112892.90	1127796.40	1153213.00	1178962.20	1215573.20
ΣΟΥΗΔΙΑ	285549.30	260683.40	281885.40	317029.40	324815.80	335797.00
ΒΡΕΤΑΝΙΑ	1722424.30	1606081.00	1705313.90	1770433.20	1808276.00	1867331.60
ΣΥΝΟΛΟ	10944932.10	10287076.40	10724587.80	11673137.40	11919277.10	12289878.30

Πηγή: Eurostat 2012

Στο Διάγραμμα 1.. φαίνεται η ετήσια καταγραφή του ΑΕΠ κατά την περίοδο 2002 – 2013

Το χαμηλότερο επίπεδο του ΑΕΠ καταγράφεται το 2002 για όλες τις χώρες εκτός από την Δανία ,Φιλανδία ,Γαλλία και Ολλανδία όπου καταγράφεται το 2003.

Τώρα , εάν υπολογίσουμε και τις προβλέψεις όλες οι χώρες θα βελτιώσουν το ΑΕΠ τους κατά το 2013 εκτός από την Ελλάδα όπου το υψηλότερο ΑΕΠ καταγράφεται το 2008.

Χωρίς τις προβλέψεις του 2011,2012,2013 τα ανωτέρα επίπεδα του ΑΕΠ καταγράφονται σε:

Δανία , Βέλγιο 2010

Αυστρία , Φιλανδία , Γερμανία, Ελλάδα, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Ολλανδία, Ισπανία 2008

Γαλλία , Ιρλανδία, Ολλανδία, Σουηδία , Βρετανία 2007.

Στον πίνακα 2. καταγράφεται η μεταβολή του ΑΕΠ των χωρών από το χαμηλότερο σημείο στο υψηλότερο συμπεριλαμβανομένων των προβλέψεων.

Πίνακας 2. Μεταβολή του ΑΕΠ των χωρών

ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΑΕΠ	2002-2013
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	51.273984
ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ	40.632606
ΑΥΣΤΡΙΑ	34.691847
ΣΟΥΗΔΙΑ	33.496249
ΒΕΛΓΙΟ	33.043794
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	32.081877
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	31.076987
ΓΑΛΛΙΑ	30.380304
ΙΣΠΑΝΙΑ	30.090553
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	28.482137
ΔΑΝΙΑ	26.368826
ΒΡΕΤΑΝΙΑ	21.583237
ΙΤΑΛΙΑ	20.726609
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	19.902365
ΕΛΛΑΔΑ	13.848631

Εδώ παρατηρούμε ότι δεδομένων των προβλέψεων οι μεταβολές στα ΑΕΠ των Ελλάδα Πορτογαλία και Ιταλία θα είναι πολύ χαμηλές σε σχέση με τις μεταβολές των άλλων Χωρών . ενδιαφέρων έχει το Λουξεμβούργο το οποίο φαίνεται να βελτιώνει το 20013 το ΑΕΠ του κατά 51 % !

Στον Πινάκα 3 . φαίνονται οι ετήσιοι ρυθμοί μεταβολής του ΑΕΠ

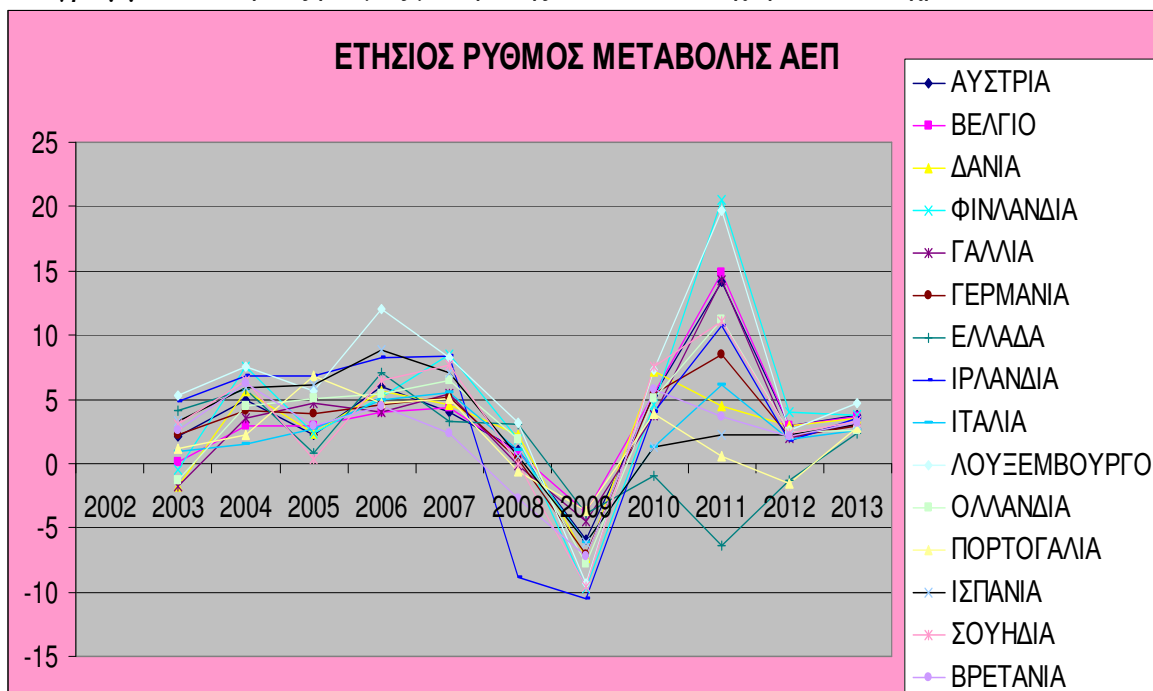
Πίνακας 3 Ετήσιοι ρυθμοί μεταβολής του ΑΕΠ

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
ΑΥΣΤΡΙΑ	2.11	4.96	2.28	6.04	3.97	1.08	-5.93	5.25	14.13	2.98	3.74
ΒΕΛΓΙΟ	0.12	2.96	2.95	4.03	4.35	0.80	-3.80	5.36	14.86	2.97	3.66
ΔΑΝΙΑ	-1.83	5.60	2.32	5.66	4.58	2.28	-7.31	7.14	4.45	2.99	3.50
ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ	-0.54	7.48	2.39	5.16	8.47	1.85	-9.65	4.56	20.56	4.03	3.82
ΓΑΛΛΙΑ	-1.83	3.58	4.66	4.03	5.47	-0.15	-4.50	3.80	14.26	1.99	3.10
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	2.19	4.14	3.87	4.60	5.23	0.36	-7.11	5.45	8.45	2.15	2.91
ΕΛΛΑΔΑ	4.15	5.72	0.77	7.05	3.34	3.10	-3.96	-0.90	-6.35	-1.30	2.35
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	4.83	6.83	6.84	8.25	8.32	-8.81	-10.47	3.96	10.71	1.73	3.50
ΙΤΑΛΙΑ	0.91	1.57	2.68	4.95	5.58	1.04	-6.20	1.25	6.16	1.91	2.59
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	5.33	7.54	5.69	11.99	8.26	3.21	-9.39	7.34	19.65	2.60	4.76
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	-1.37	4.48	5.01	5.43	6.42	1.86	-7.81	5.06	11.25	2.45	2.63
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	1.21	2.24	6.84	4.73	5.01	-0.61	-3.64	3.85	0.61	-1.53	2.76
ΙΣΠΑΝΙΑ	3.33	5.85	6.11	8.86	7.06	0.59	-6.11	1.32	2.20	2.18	3.01
ΣΟΥΗΔΙΑ	3.07	6.44	0.32	6.42	7.60	-0.05	-9.54	7.52	11.09	2.40	3.27
ΒΡΕΤΑΝΙΑ	2.55	6.19	2.89	4.46	2.40	-2.70	-7.24	5.82	3.68	2.09	3.16
ΣΥΝΟΛΟ	1.30	4.38	3.78	5.25	5.16	0.00	-6.39	4.08	8.12	2.06	3.02

Όπως απεικονίζεται και από το Διάγραμμα 2. το 2009 ήταν η χρονιά της πτώσης .

Όλες οι χώρες κατέγραψαν αρνητικούς ρυθμούς με πρώτη την Ιρλανδία

Διάγραμμα 2. Ετήσιος ρυθμός μεταβολής του ΑΕΠ ανά χώρα και ανά χρονιά

Ακολούθησαν η Φινλανδία και η Σουηδία. Η Ιταλία και η Ισπανία είναι κάπου στη

μέση σε αντίθεση Πορτογαλία και Ελλάδα βρίσκονται στις θέσεις με χαμηλές απώλειες.

Πίνακας 4. Ρυθμοί μείωσης του ΑΕΠ το 2009

ΙΡΛΑΝΔΙΑ	-10.4702132
ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ	-9.6459639
ΣΟΥΗΔΙΑ	-9.53873549
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	-9.39112653
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	-7.80624999
ΔΑΝΙΑ	-7.31430228
ΒΡΕΤΑΝΙΑ	-7.24392481
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	-7.11222725
ΙΤΑΛΙΑ	-6.2047241
ΙΣΠΑΝΙΑ	-6.11367904
ΑΥΣΤΡΙΑ	-5.92672114
ΓΑΛΛΙΑ	-4.49524398
ΕΛΛΑΔΑ	-3.96226038
ΒΕΛΓΙΟ	-3.79811555
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	-3.64033593
ΣΥΝΟΛΟ	-6.39371406

Αυτό που έχει ενδιαφέρον μέσα σε όλα αυτά είναι το ποσοστό συμμετοχής των χωρών στο συνολικό ΑΕΠ της Ε.Ε των 15.

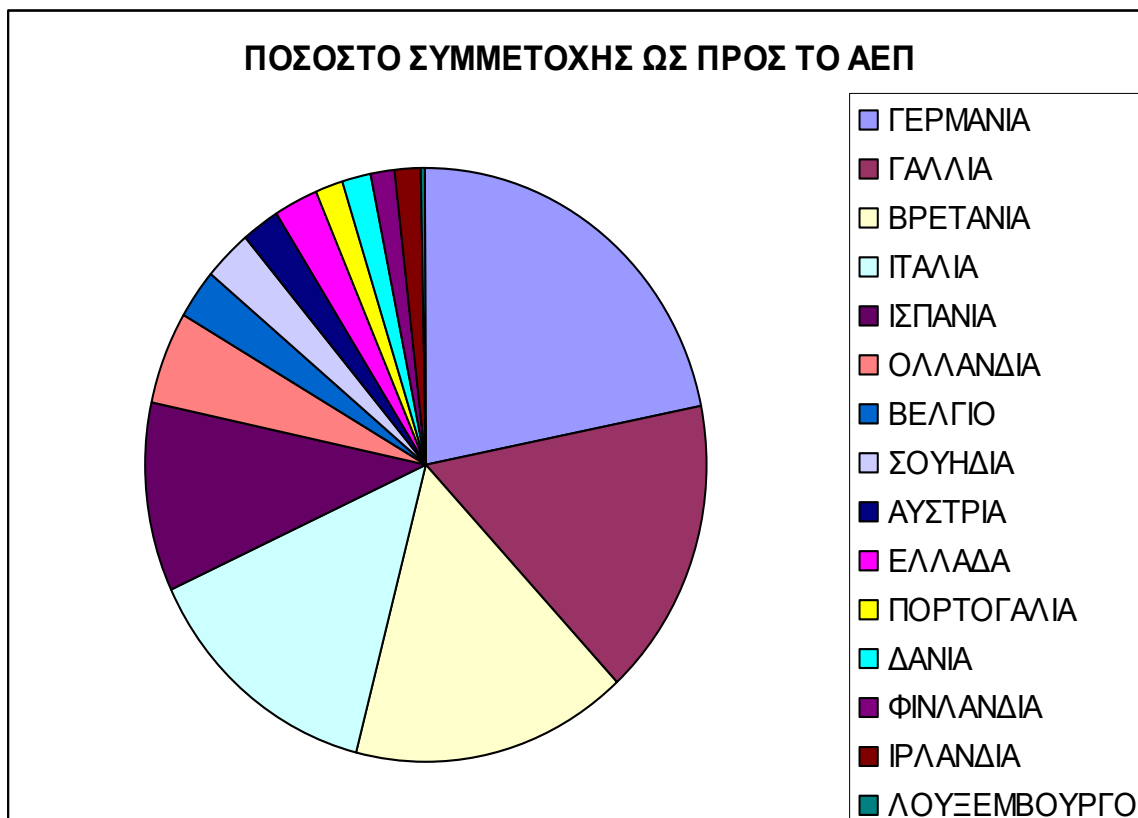
Ο Πίνακας 5. έχει δημιουργηθεί παίρνοντας το μέσο όρο από τα ποσοστά συμμετοχής των χωρών στο ΑΕΠ την περίοδο 2002 – 2013

Πίνακας 5. ποσοστά συμμετοχής των χωρών στο ΑΕΠ κατά μέσο όρο.

ΓΕΡΜΑΝΙΑ	0.2182652
ΓΑΛΛΙΑ	0.1612413
ΒΡΕΤΑΝΙΑ	0.1602257
ΙΤΑΛΙΑ	0.1408575
ΙΣΠΑΝΙΑ	0.101858
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	0.0499411
ΒΕΛΓΙΟ	0.0296503
ΣΟΥΗΔΙΑ	0.0260484
ΑΥΣΤΡΙΑ	0.0242919
ΕΛΛΑΔΑ	0.0223952
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	0.0186649
ΔΑΝΙΑ	0.0155258
ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ	0.0145749
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	0.0134271
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	0.0030328
PIIGS	0.2972027

Παρατηρείται ότι η Γερμανία συνεισφέρει σχεδόν 22% στο ΑΕΠ των 15. Όμως τα ΡΙΙGS στο 30% του ΑΕΠ . με δεδομένη αυτή την πραγματικότητα θα έπρεπε μάλλον να έχει υποτιμηθεί κατ αναλόγια το ευρώ σε σχέση με υπόλοιπα νομίσματα.

Διάγραμμα 3. Ποσοστό συμμετοχής των χωρών στο ΑΕΠ

Οι παρακάτω Πίνακας μας δείχνει ότι τα ΡΙIGS ως συμμετέχοντες στο ΑΕΠ της ΕΕ των 15 σε κατάταξη δεν έχουν μεταβληθεί και πολύ.. συγκεκριμένα η θέση τους σε σχέση με τη παράγωγη του ΑΕΠ το 2013 τις κατατάσσει στην ίδια θέση με το 2002

Πίνακας 6. ΑΕΠ των χωρών της ΕΕ των 15 κατά το 2002-2008-2013

	2002		2008		2013	
1	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	1934687.70	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	2382869.70	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	2705181.10
2	ΒΡΕΤΑΝΙΑ	1464301.00	ΒΡΕΤΑΝΙΑ	1722424.30	ΓΑΛΛΙΑ	2092928.40
3	ΓΑΛΛΙΑ	1457090.40	ΓΑΛΛΙΑ	1713157.10	ΒΡΕΤΑΝΙΑ	1867331.60
4	ΙΤΑΛΙΑ	1316044.20	ΙΤΑΛΙΑ	1561078.60	ΙΤΑΛΙΑ	1660133.60
5	ΙΣΠΑΝΙΑ	849800.50	ΙΣΠΑΝΙΑ	1180931.60	ΙΣΠΑΝΙΑ	1215573.20
6	ΟΛΛΑΝΔΙΑ	440806.50	ΟΛΛΑΝΔΙΑ	551778.80	ΟΛΛΑΝΔΙΑ	639563.60
7	ΒΕΛΓΙΟ	265329.90	ΒΕΛΓΙΟ	309799.80	ΒΕΛΓΙΟ	396273.80
8	ΣΟΥΗΔΙΑ	223317.60	ΣΟΥΗΔΙΑ	285549.30	ΣΟΥΗΔΙΑ	335797.00
9	ΑΥΣΤΡΙΑ	210416.60	ΕΛΛΑΔΑ	259770.50	ΑΥΣΤΡΙΑ	322190.40
10	ΕΛΛΑΔΑ	202807.30	ΑΥΣΤΡΙΑ	259304.80	ΕΛΛΑΔΑ	235408.10
11	ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	169654.80	ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	207113.50	ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	211810.00
12	ΔΑΝΙΑ	141308.90	ΔΑΝΙΑ	171069.30	ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ	206115.50
13	ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ	122365.40	ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ	158174.50	ΔΑΝΙΑ	191914.50
14	ΙΡΛΑΝΔΙΑ	111807.90	ΙΡΛΑΝΔΙΑ	147887.80	ΙΡΛΑΝΔΙΑ	164621.60
15	ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	21944.20	ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	34022.50	ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	45035.90

Πηγή: Eurostat

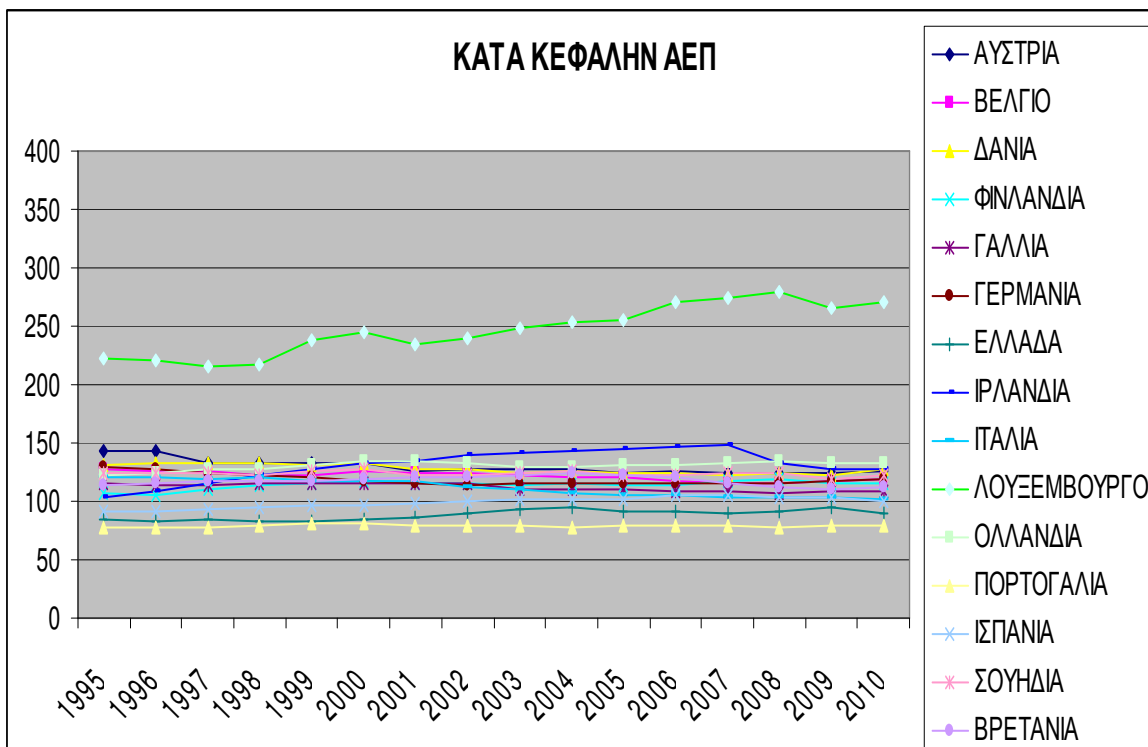
2.2. Δείκτες του Κατά Κεφαλήν ΑΕΠ της Ε.Ε. των 15.

Οι δείκτες του κκΑΕΠ των χωρών φαίνεται στον Πινάκα 7 και η πορεία τους στο διάγραμμα 4 και είναι σταθμισμένοι με το μέσο Κοινοτικό δείκτη . (κκΑΕΠ της χώρας προς το μέσο κκΑΕΠ της Ε.Ε.)

Πίνακας 7. Δείκτης κκΑΕΠ της χώρας προς το μέσο κκΑΕΠ της Ε.Ε.

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
ΑΥΣΤΡΙΑ	143	143	132	132	132	132	126	127	128	128	125	126	124	124	125	126
ΒΕΛΓΙΟ	128	126	126	123	123	126	124	125	123	121	120	118	116	116	118	119
ΔΑΝΙΑ	131	132	133	132	131	132	128	128	124	126	124	124	123	125	123	127
ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ	107	106	110	114	115	117	115	115	113	116	114	114	118	119	115	115
ΓΑΛΛΙΑ	116	114	114	115	115	115	115	115	111	110	110	108	108	107	108	108
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	129	127	124	122	121	118	116	114	116	115	116	115	116	116	118	119
ΕΛΛΑΔΑ	84	83	84	83	83	84	86	90	93	94	91	92	90	92	94	90
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	103	109	116	122	127	132	134	139	142	143	145	146	148	133	128	128
ΙΤΑΛΙΑ	121	121	119	120	118	118	118	112	111	107	105	105	104	104	104	101
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	223	221	215	218	238	245	234	240	248	253	255	270	275	279	266	271
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	123	125	127	128	131	134	134	133	129	129	131	131	132	134	132	133
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	77	77	78	79	81	81	80	80	79	77	79	79	79	78	80	80
ΙΣΠΑΝΙΑ	91	92	93	95	96	97	98	100	101	101	102	105	105	104	103	100
ΣΟΥΗΔΙΑ	125	125	124	123	126	128	122	122	124	126	122	123	125	124	119	123
ΒΡΕΤΑΝΙΑ	113	115	118	117	118	119	120	120	122	124	122	120	116	112	111	112

Διαγραμμα 4. κκΑΕΠ της χώρας

Παίρνοντας το μέσο όρο και ιεραρχώντας τις χώρες έχουμε

Πίνακας 8.Ιεράρχιση χωρών σύμφωνα με το σταθμισμένο κκΑΕΠ

	ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	246.9375
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	130.9375
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	130.375
ΑΥΣΤΡΙΑ	129.5625
ΔΑΝΙΑ	127.6875
ΣΟΥΗΔΙΑ	123.8125
ΒΕΛΓΙΟ	122
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	118.875
ΒΡΕΤΑΝΙΑ	117.4375
ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ	113.9375
ΓΑΛΛΙΑ	111.8125
ΙΤΑΛΙΑ	111.75
ΙΣΠΑΝΙΑ	98.9375
ΕΛΛΑΔΑ	88.3125
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	79

Στον πίνακα 8 φαίνεται ότι σύμφωνα με το μέσο όρο από το σταθμισμένο κατά κεφαλήν ΑΕΠ τα PIIGS έρχονται στην στις 4 τελευταίες θέσεις εκτός από την Ιρλανδία που είναι στη δεύτερη

Παρουσιάζει ενδιαφέρον η περίπτωση του Λουξεμβούργου το οποίο είναι κατά πολύ πάνω από το μέσο κοινοτικό κκΑΕΠ

Μια περαιτέρω διερεύνηση της διάρθρωσης της οικονομίας του θα μας έδινε πληροφορίες για το κατά πόσο κάποια χώρα και με ποιους τρόπους θα μπορούσε να ακολουθησει ανάλογους ρυθμούς.

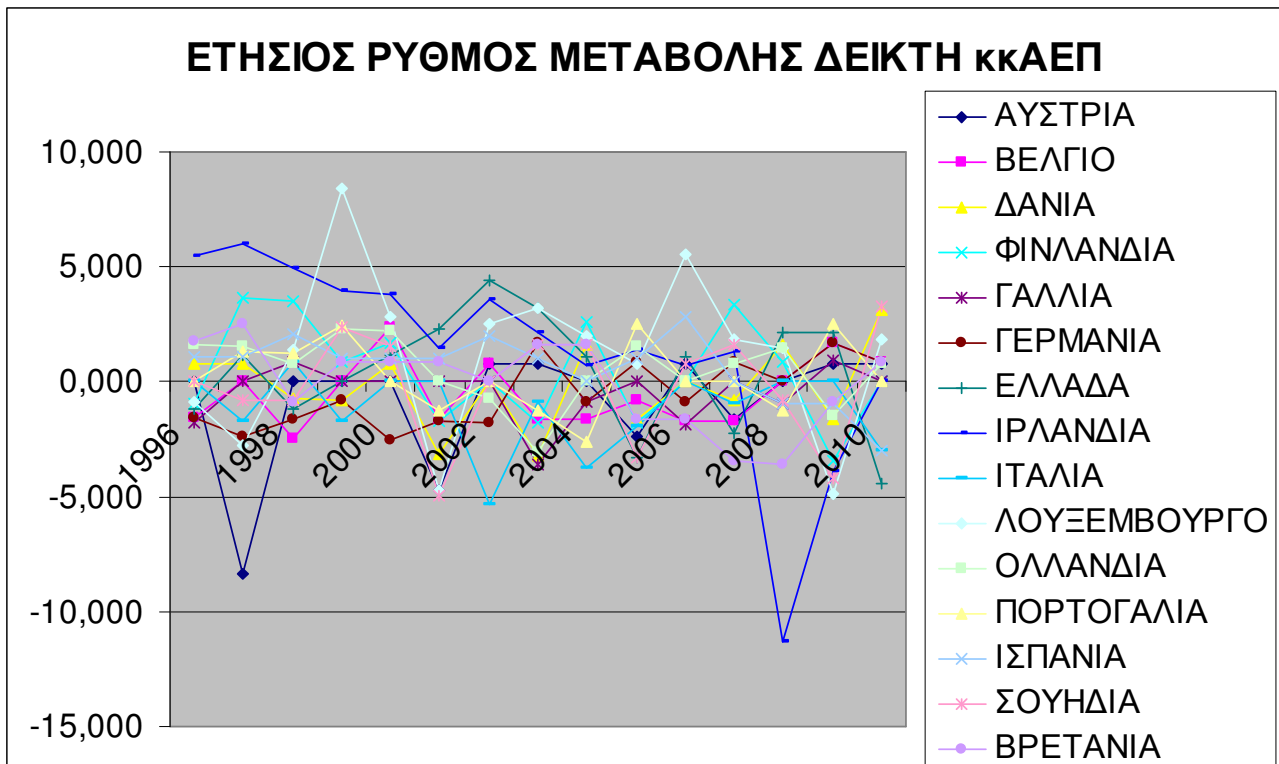
Θα πρέπει να τονίσουμε επίσης και την θέση της Γαλλίας η οποία φαίνεται κοντά στα PIIGS και ενώ δεν έχει υποστεί ανάλογη μείωση της πιστοληπτικής της ικανότητας.

Πίνακας 10. Ετήσιος ρυθμός μεταβολής του Δείκτη κκΑΕΠ 1996-2010

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
ΑΥΣΤΡΙΑ	0.000	-8.333	0.000	0.000	0.000	4.762	0.787	0.781	0.000	2.400	0.794	1.613	0.000	0.800	0.794
ΒΕΛΓΙΟ	-1.587	0.000	2.439	0.000	2.381	1.613	0.800	1.626	1.653	0.833	1.695	1.724	0.000	1.695	0.840
ΔΑΝΙΑ	0.758	0.752	0.758	0.763	0.758	3.125	0.000	3.226	1.587	1.613	0.000	0.813	1.600	1.626	3.150
ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ	-0.943	3.636	3.509	0.870	1.709	1.739	0.000	1.770	2.586	1.754	0.000	3.390	0.840	3.478	0.000
ΓΑΛΛΙΑ	-1.754	0.000	0.870	0.000	0.000	0.000	0.000	3.604	0.909	0.000	1.852	0.000	-0.935	0.926	0.000
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	-1.575	-2.419	1.639	0.826	2.542	1.724	1.754	1.724	0.870	0.862	0.870	0.862	0.000	1.695	0.840
ΕΛΛΑΔΑ	-1.205	1.190	1.205	0.000	1.190	2.326	4.444	3.226	1.064	3.297	1.087	2.222	2.174	2.128	4.444
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	5.505	6.034	4.918	3.937	3.788	1.493	3.597	2.113	0.699	1.379	0.685	1.351	-11.278	3.906	0.000
ΙΤΑΛΙΑ	0.000	-1.681	0.833	1.695	0.000	0.000	5.357	0.901	3.738	1.905	0.000	0.962	0.000	0.000	2.970
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	-0.905	-2.791	1.376	8.403	2.857	4.701	2.500	3.226	1.976	0.784	5.556	1.818	1.434	4.887	1.845
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	1.600	1.575	0.781	2.290	2.239	0.000	0.752	3.101	0.000	1.527	0.000	0.758	1.493	1.515	0.752
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	0.000	1.282	1.266	2.469	0.000	1.250	0.000	1.266	2.597	2.532	0.000	0.000	-1.282	2.500	0.000
ΙΣΠΑΝΙΑ	1.087	1.075	2.105	1.042	1.031	1.020	2.000	0.990	0.000	0.980	2.857	0.000	-0.962	0.971	3.000
ΣΟΥΗΔΙΑ	0.000	-0.806	0.813	2.381	1.563	4.918	0.000	1.613	1.587	3.279	0.813	1.600	-0.806	4.202	3.252
ΒΡΕΤΑΝΙΑ	1.739	2.542	0.855	0.847	0.840	0.833	0.000	1.639	1.613	1.639	1.667	3.448	-3.571	0.901	0.893

Διαγραμμα 5. Ετήσιος ρυθμός μεταβολής Δείκτη κκΑΕΠ

3. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΥΦΕΣΗ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

3.1. Η παγκόσμια οικονομική ύφεση του 2008

Η παγκόσμια οικονομική ύφεση του 2008 είναι το αποτέλεσμα που προκλήθηκε από τη διεθνή χρηματοπιστωτική κρίση του 2007 σε τομείς της πραγματικής οικονομίας της διεθνούς κοινότητας. Η πιστωτική κρίση από την έλλειψη ρευστότητας έγινε εμφανής στους χρηματιστηριακούς δείκτες των ανεπτυγμένων χωρών, ενώ πολλά χρηματιστήρια παρέμειναν κλειστά λόγω των μεγάλων απωλειών από τις πωλήσεις των επενδυτών. Σημαντικοί κλάδοι της οικονομίας επλήγησαν, όπως ο τραπεζικός, ο ασφαλιστικός, ο κτηματομεσιτικός, οι αυτοκινητοβιομηχανίες, το εμπόριο και άλλοι, με άμεσα αποτελέσματα στα οικονομικά μεγέθη των οικονομιών, όπως αύξηση της ανεργίας, νέες πληθωριστικές πιέσεις, υποτίμηση νομισμάτων κ.α. Σύμφωνα με αναλυτές, η κατάσταση της οικονομικής ύφεσης προσομοιάζει με την παγκόσμια οικονομική ύφεση του 1929 με τους ρυθμούς ανάπτυξης να υποχωρούν και τα δημοσιονομικά των χωρών να εκτίθενται στο ενδεχόμενο εκτροπής. Την λεγόμενη "Μαύρη Παρασκευή", στις 24 Οκτωβρίου 2008⁵, σημειώθηκαν απώλειες \$ 3,2 τρις σε Ευρασία, ενώ ξένοι επενδυτές έσπευσαν σε μαζικές ρευστοποιήσεις στην Ελλάδα. Ο Γενικός Χρηματιστηριακός Δείκτης των Αθηνών έπεσε κάτω από τις 1.800 μονάδες, στα χαμηλότερα επίπεδα από το 1989, παρά τα πραγματικά κέρδη που εμφάνιζαν οι ελληνικές τράπεζες και επιχειρήσεις. Στην Ελλάδα σημειώθηκαν απώλειες 24 δισ. ευρώ στο δεύτερο εξάμηνο του 2008, μέσα σε 24 μέρες. Η κρίση έγινε σύντομα εμφανής σε μεγέθη της πραγματικής ελληνικής οικονομίας. Τα έσοδα του κράτους ανήλθαν στα 39,2 δισ. ευρώ, έναντι στόχου 41,6 δισ. ευρώ, ενώ στην Ελλάδα σημειώθηκαν οι μεγαλύτερες απώλειες βιομηχανικών παραγγελιών στην Ευρωζώνη, ύψους 10%, τη στιγμή που εμφανίστηκαν απώλειες 7% στη Γαλλία. Όλα αυτά προκάλεσαν αναθεωρήσεις όλων των κρατικών προϋπολογισμών και, ως αποτέλεσμα, οι ηγέτες της ΕΕ απαίτησαν

---

⁵ <http://news.in.gr/economy/article/?aid=950788>

χαλάρωση του Συμφώνου σταθερότητας, προσαρμόζοντάς το στις δυσμενείς συνθήκες (για παράδειγμα, μη υπολογισμός των δημοσίων επενδύσεων στο έλλειμα), χωρίς όμως το μαζικό αυτό αίτημα να γίνει ποτέ δεκτό.

3.2. Η Διεθνής Χρηματοπιστωτική Κρίση του 2007 και τα χαρακτηριστικά της

Η Διεθνής Χρηματοπιστωτική Κρίση του 2007⁶ είναι μια παγκόσμια κατάσταση απειλούμενης οικονομικής ύφεσης στον ευρύτερο χρηματοπιστωτικό και τραπεζικό τομέα με γενεσιουργό χώρα της Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής.

Η κρίση αυτή έρχεται 78 χρόνια μετά την τελευταία μεγάλη κρίση του 1929⁷ αλλά και παλαιότερες πετρελαϊκές κρίσεις. Προέκυψε μετά το ξέσπασμα των προβλημάτων στην αγορά στεγαστικών δανείων χαμηλής εξασφάλισης και την αλόγιστη χρήση δομημένων επενδυτικών προϊόντων που εξαρτώνταν άμεσα από τη δυνατότητα αποπληρωμής των δανείων από τα οποία παράγονταν. Η προσπάθεια απομάκρυνσης του πιστωτικού και επιτοκιακού κινδύνου από της τράπεζες, η μετατροπή στάσιμων κεφαλαίων σε εμπορεύσιμους τίτλους και η μετακίνηση των σύνθετων επενδυτικών τίτλων της καταστάσεις ειδικών οντοτήτων, προκάλεσαν ένα «ντόμινο» αλυσιδωτών αντιδράσεων στον αμερικανικό και ευρωπαϊκό τραπεζικό και κτηματομεσιτικό τομέα.

Χαρακτηριστικά της της γενικευμένης κατάστασης είναι ο κίνδυνος κατάρρευσης τραπεζών από φημολογία, πώληση άλλων σε ιδιαίτερα χαμηλό τίμημα και άσκηση νομισματικής πολιτικής από της Κεντρικές Τράπεζες με σκοπό τη διάσωση του χρηματοοικονομικού συστήματος και όχι για τη διασφάλιση των τιμών, της

---

⁶ Το "επαχθές" χρέος, μηχανισμός οικονομικής εκμετάλλευσης και εθνικής κηδεμονίας Γιάννης Τόλιος <http://www.marxistikiskepsi.gr/index.php/el/2ndvolume/85-tolios2>

⁷ John Kenneth Galbraith, Το μεγάλο κραχ του 1929, Εκδόσεις Λιβάνη, 2000

παραδοσιακά οφείλουν να πράττουν. Ζημιωμένα βγήκαν τα συστήματα που εκτέθηκαν στα «τοξικά», της χαρακτηρίστηκαν, ομόλογα, συστήματα που στρέφονται πλέον της ένα νέο κρατικό παρεμβατισμό, παράλληλα με την κατάρτιση σχεδίων επίλυσης της κρίσης προτού επεκταθεί στην ευρύτερη οικονομία των κρατών που επλήγησαν.

3.3. Λειτουργία των τραπεζών

Οι τράπεζες, βάσει της παραδοσιακής λειτουργίας τους ως διαμεσολαβητές μεταξύ των θετικών και των αρνητικών αποταμιευτών, εκτίθενται στον πιστωτικό κίνδυνο και στον κίνδυνο των επιτοκίων. Το γεγονός αυτό οφείλεται στην ασυμμετρία της πληροφόρησης που επικρατεί στις αγορές χρήματος, καθώς στην κεφαλαιαγορά έχουν πρόσβαση κυρίως πλούσιες σε κεφάλαια εταιρίες. Η χρονική υστέρηση που παρατηρείται μεταξύ της εισροής χρημάτων από τις καταθέσεις και της εκροής χρημάτων κατά τις χορηγήσεις δανείων, οι οποίες χρηματοδοτούνται από τις καταθέσεις, είναι η αιτία αυτής της έκθεσης στον πιστωτικό και επιτοκιακό κίνδυνο.

Οι εναλλακτικές που μπορούσαν να ακολουθήσουν οι τράπεζες για την απομάκρυνση αυτού του κινδύνου ήταν οι εξής:

1) Αποσύνδεση των δύο λειτουργιών των τραπεζών (δημιουργία narrow banks): Με αυτή τη διαδικασία η επιχείρηση που λάμβανε ρευστό από το κοινό ήταν διαφορετική από την τράπεζα που χορηγούσε τα δάνεια, αντλώντας χρήματα από την κεφαλαιαγορά. Πρόκειται για μία σπάνια περίπτωση, καθώς παραδοσιακά οι τράπεζες είχαν ενσωματώσει και τις δύο αυτές λειτουργίες στην πρακτική τους. Στην Ελλάδα υπήρχαν παλαιότερα τέτοια παραδείγματα όπως επενδυτικές αναπτυξιακές τράπεζες που εξέδιδαν ομόλογα (π.χ. ομόλογα ΕΤΒΑ).

2) Οι καταθέσεις να μην είναι ορατές στο ευρύ κοινό.

3) Σύνολο ενεργειών για να μετριάσουν τον κίνδυνο και άσκηση εποπτείας όσον αφορά την κεφαλαιακή επάρκεια των τραπεζών, κανόνες διαφοροποίησης χαρτοφυλακίου κ.α. Επιπλέον, συχνά προτεινόταν και άσκηση προληπτικής εποπτείας.

4) Η τεχνική της τιτλοποίησης. Σύμφωνα με αυτό το χρηματοοικονομικό εργαλείο, μια τράπεζα ή άλλο χρηματοπιστωτικό ίδρυμα (originator) μεταβίβαζε μια ομάδα (pool) ομοειδών δανείων σε μία εταιρία ειδικού σκοπού (Special Purpose Vehicle, SPV). Η SPV ελάμβανε χρηματοδότηση από την έκδοση χρεογράφων που βασίζονταν στα δάνεια (Asset Backed Securities, ABSs). Η αξία αυτών των χρεογράφων αποτιμόταν κυρίως από τα πρακτορεία πιστοληπτικής βαθμολόγησης (Credit Rating Agencies, CRAs). Η πληρωμή των τοκομεριδίων στους επενδυτές εξαρτιόταν άμεσα από τη συμπεριφορά των δανειοληπτών, χωρίς ωστόσο να έρθουν αυτές οι δύο ομάδες σε επαφή. Οι τίτλοι ABSs συχνά διανέμονταν από επενδυτικές τράπεζες σε θεσμικούς επενδυτές. Μολαταύτα, δεν υπήρχε ακόμη οργανωμένη δευτερογενής αγορά για τις συναλλαγές των ABSs.

3.4. Πορεία προς την Κρίση

Η τεχνική της τιτλοποίησης⁸ παρουσίαζε μεγάλο ενδιαφέρον, καθώς περιόριζε τον πιστωτικό κίνδυνο στα τραπεζικά χαρτοφυλάκια και συχνά αναφερόταν ως η δεύτερη πιο αποτελεσματική πρακτική μετά τη δημιουργία των narrow banks. Η πρακτική δε, ήταν συμβατή και με τους κανόνες κεφαλαικής επάρκειας, παράλληλα με τη μετατροπή

---

⁸ Joseph E. Stiglitz, Ο θρίαμβος της απληστίας, Εκδόσεις Παπαδόπουλος, 2010

παγωμένων κεφαλαίων (δάνεια) σε λειτουργικά εργαλεία (τίτλους). Η αύξηση της ρευστότητας στα τραπεζικά χαρτοφυλάκια και η εξάλειψη του ετεροχρονισμού ανάμεσα σε απαιτήσεις και υποχρεώσεις ήταν ορισμένα από τα πλεονεκτήματα που τους παρείχε το εργαλείο της τιτλοποίησης. Οι απαιτήσεις σε ABSs από θεσμικούς επενδυτές που επιζητούσαν υψηλότερες αποδόσεις από τα ομόλογα του δημοσίου και κάποια εταιρικά ομόλογα ήταν ηξημένες, ενώ τα πλεονεκτήματα από τη διαφοροποίηση του χαρτοφυλακίου ήταν άμεσα ορατά.

Ένα δεύτερο κύμα τιτλοποιήσεων παρουσιάστηκε με τη δημιουργία των δομημένων επενδυτικών εργαλείων (Structured Credit Instruments). Τα πιο χαρακτηριστικά δομημένα προϊόντα ήταν οι Τίτλοι Εγγυημένων Δανειακών Υποχρεώσεων (Collateralized Debt Obligations, CDOs). Επάνω σε αυτούς τους τίτλους παρήχθησαν και τα CDOs δεύτερης γενιάς, τα λεγόμενα CDOs-square. Η εταιρική οντότητα εμφάνιζε στο Παθητικό της υποχρεώσεις από τίτλους CDOs (δηλαδή καταβολή τοκομεριδίων και της αξίας κατά τη λήξη) και στο Ενεργητικό της απαιτήσεις σε δάνεια τιτλοποιήσιμα. Συνεπώς, με την είσπραξη των δόσεων από τα δάνεια, μπορούσε εν συνεχεία να πληρώνει τις υποχρεώσεις της στους ομολογιούχους. Το νέο χαρτοφυλάκιο αποτελείτο από ποικίλα στοιχεία με διαφορετική έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο. Έκαστος τίτλος (tranche) θα μπορούσε να πωληθεί σε διάφορες ομάδες επενδυτών, με διαφορετική αντιμετώπιση του ρίσκου (risk aversion). Το εισόδημα από τα τοκομερίδια διανεμόταν με σειρά προτεραιότητας. Οι επενδυτές των τελευταίων στη σειρά έκδοσης τίτλων είχαν και το μεγαλύτερο κίνδυνο, συνεπώς απολάμβαναν και μεγαλύτερες απολαβές από τόκους. Ένα μέρος των χρεογράφων το διακρατούσε η αρχική τράπεζα.

Στα μειονεκτήματα της τιτλοποίησης συγκαταλέγεται η δυσκολία που αντιμετώπιζαν τα rating agencies στην εκτίμηση του πιστωτικού κινδύνου. Είναι χαρακτηριστικό το γεγονός πως οι επενδυτές βασίζονταν τυφλά στις βαθμολογήσεις που τους έδιναν τα

CRA's. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι τα CDOs λειτουργούσαν σε μία άτυπη αγορά, με μικρό βαθμό ρευστοποίησής τους, καθώς οι τίτλοι που δεν απορροφώνταν από τη ζήτηση, έπρεπε να επαναγοραστούν από την αρχική τράπεζα. Στην Ελλάδα γίνεται πρώτη φορά τιτλοποίηση μόλις το 2002, ενώ ως πρακτική υπάρχει διεθνώς από τη δεκαετία του 1970. Το συγκεκριμένο μοντέλο που αναπτύχθηκε δημιουργούσε μεγάλο χάσμα ανάμεσα στους δανειολήπτες της τράπεζας-παραγωγού και τους τελικούς επενδυτές. Επιπλέον, το μοντέλο υστερούσε στην εκτίμηση του πιστωτικού κινδύνου. Συχνά γίνονταν πρόχειρες βαθμολογήσεις από τα CRA's λόγω της ποικιλίας διαφόρων τύπων CDOs. Η μεγάλη εξάρτηση από τα CRA's για τη διαμόρφωση των τιμών, σε συνδυασμό με την περιορισμένο έλεγχο των δανειοληπτών από τις τράπεζες, οδήγησε στην κρίση εμπιστοσύνης ως προς τη βαθμολόγηση των CDOs.

Επιπλέον, η διαπραγμάτευση των συγκεκριμένων τίτλων ήταν δύσκολη, καθώς δεν μπορούσαν να πωληθούν σε δευτερογενή αγορά. Η ρευστότητα ήταν χαμηλή, ιδιαίτερα σε εχθρικές αγορές και οι εκτιμήσεις της αξίας των CDOs καθορίζονταν από το ίδιο το μοντέλο. Καθώς τέτοια μοντέλα απαιτούν αγοραίες τιμές που αντικατοπτρίζονταν σε σχετικούς δείκτες, η απουσία αξιόπιστων τιμών δημιούργησε ρήγμα στη λειτουργία του μοντέλου. Με την πώληση των τελικών τίτλων στους επενδυτές εξαλειφόταν και το τελευταίο κίνητρο που είχε η τράπεζα να αναγκάσει τους δανειολήπτες να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις τους .

Τα τελευταία χρόνια αναδείχθηκαν πολλές Ειδικές Επενδυτικές Εταιρίες (Special Investment Companies) που λειτουργούσαν στα πλαίσια τραπεζικών ομίλων, προσφέροντας εξελιγμένα προϊόντα. Μορφές τέτοιων επενδυτικών εταιριών υψηλής μόχλευσης αποτελούσαν τα Conduits και τα SVIs (από το Structured Investment Vehicles, δηλαδή Εταιρίες Δομημένων Επενδυτικών Προϊόντων). Η πολιτική αυτών των οντοτήτων όριζε τη διακράτηση CDOs που εξασφάλιζαν μακροχρόνια ρευστότητα και

κεφάλαια από την έκδοση βραχυπρόθεσμων Εμπορικών Τίτλων Δανειακών Εγγυήσεων (Asset-Backed Commercial Papers, ABCPs). Τα κίνητρα των μητρικών επιχειρήσεων στη συγκρότηση τέτοιων οντοτήτων συνίσταντο στην εξάλειψη των περιοριστικών απαιτήσεων για κεφαλαιακή επάρκεια των τραπεζών. Μόνη υποχρέωση των τελευταίων ήταν να εγγυηθούν τη δυνατότητα των Conduits και των SIVs να ξεχρεώσουν τους επενδυτές τους (δηλαδή τους κατόχους τίτλων ABCPs), εάν οι οντότητες αυτές δεν κατάφερναν να εκδόσουν νέους τίτλους στην αγορά . Το βασικό δε πρόβλημα στην όλη διαδικασία εντοπίζεται στην απόκρυψη της διακράτησης τέτοιων τίτλων από τους ισολογισμούς

Ο μεγάλος ετεροχρονισμός ωρίμανσης στα στοιχεία του ισολογισμού των Conduits και των SVIs, καθώς και η απουσία πλάνου αντιμετώπισης απρόβλεπτων αναγκών χρηματοδότησης εκ μέρους των τραπεζών τις εξέθεσαν στον κίνδυνο ρευστότητας, τον βασικό παράγοντα αύξησης των επιτοκίων στη διατραπεζική αγορά. Η μείωση της μόχλευσης των τραπεζών (με την απομάκρυνση των απαιτήσεων σε δάνεια) αποδέσμευσε κεφάλαια διαθέσιμα προς παραγωγικές επενδύσεις.

Ορισμένες τράπεζες υποτίμησαν την πραγματική τους έκθεση στον πιστωτικό κίνδυνο που εμπεριείχαν τα χαρτοφυλάκια των Conduits. Κατά συνέπεια, υποτίμησαν και τις έκτακτες γραμμές ρευστότητας. Η ανεπάρκεια διαφάνειας ως προς τον τελικό φορέα που θα επωμιζόταν τους κινδύνους δημιούργησε ένα διάχυτο ρίσκο αντισυμβαλλομένων, το δεύτερο βασικό παράγοντα αύξησης των επιτοκίων στην αγορά

Στην αμερικανική αγορά, στα πλαίσια πολιτικών επιλογών και της οικοδομικής φιλοσοφίας των ΗΠΑ, αναπτύχθηκε πολύ μια ιδιαίτερη κατηγορία στεγαστικών

δανείων, τα λεγόμενα Δάνεια Χαμηλής Εξασφάλισης⁹ (Sub-Prime Loans, subprimes). Πρόκειται ουσιαστικά για δάνεια που χορηγούνταν χωρίς εγγύηση σε οικογένειες με ιδιαίτερα χαμηλή πιστοληπτική ικανότητα, σε πολλές περιπτώσεις μη ευκατάστατες. Τα δάνεια αυτά δίνονταν με ευκολία και ανέρχονταν στο 13% της συνολικής στεγαστικής πίστης των ΗΠΑ.

Τα προβλήματα που προέκυψαν από τη χορήγηση αυτών των δανείων οφείλονται στην καταστρατήγηση ενός βασικού κανόνα της τραπεζικής πίστης: την αναγκαιότητα διεξαγωγής της δέουσας πιστοληπτικής αξιολόγησης των δανειοληπτών ώστε να διαφοροποιηθούν οι επιτοκιακές χρεώσεις, ανάλογα με τον κίνδυνο. Όταν τα επιτόκια άρχιζαν να ανεβαίνουν, πολλοί δανειολήπτες αδυνατούσαν να ανταποκριθούν στις συμβατικές τους υποχρεώσεις, πολλές φορές ακόμη και πριν τη μεταβολή τους.

Οι τράπεζες που διέθεταν τίτλους σε Conduits και SVIs χρειάζονταν άμεσα ρευστότητα ώστε να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις τους στις εγγυήσεις που είχαν δώσει και για να μεταφέρουν τα υποκείμενα δάνεια στον ισολογισμό τους, κάτι που δημιουργούσε αναπροσαρμογές και στους δείκτες κεφαλαικής επάρκειας. Όσες δε διέθεταν τέτοιους τίτλους, αντιμετώπιζαν με διστακτικότητα το ενδεχόμενο δανεισμού μιας άλλης τράπεζας στη διατραπεζική αγορά, εξαιτίας της έλλειψης διαφάνειας από την έκθεση τους στον κίνδυνο ρευστότητας. Απόρροια του τελευταίου ήταν και η απότομη αύξηση των επιτοκίων στην "αφερέγγυα" πλέον διατραπεζική αγορά. Τα ιδρύματα που εξαρτώνταν από την αγορά μακροπρόθεσμων χρηματοδοτήσεων υπέστησαν και τις μεγαλύτερες απώλειες.

Οι κεντρικές τράπεζες των κρατών επενέβησαν συγχρονισμένα με σκοπό να εξασφαλίσουν ρευστότητα με εγγυήσεις και περιόρισαν την αστάθεια στα επιτόκια της

---

⁹ Σαπουντζόγλου Γ.- Πετόντης Χ., "Τραπεζική Θεωρία και Πρακτική, Εκδόσεις Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών, Αθήνα ,2006

βραχυπρόθεσμης αγοράς. Η αμερικανική Fed προέβη σε μείωση επιτοκίων, ενώ η ΕΚΤ πάγωσε τις αυξήσεις κι άρχισε να προσανατολίζεται σε πιθανές μειώσεις.

3.5. Χρηματοπιστωτική κρίση και ΕΕ

Όσο αφορά την Ευρώπη¹⁰ τον Οκτώβριο του 2008 ο πρόεδρος της ΕΚΤ, Ζαν Κλόντ Τρισέ δηλώνει πως η οικονομική κρίση των ΗΠΑ θα επιβραδύνει τους ρυθμούς ανάπτυξης στην Ευρωζώνη, ενώ σε μίνι διάσκεψη κορυφής υπό τον Νικολά Σαρκοζί διατυπώνεται η βούληση να σταθεροποιηθεί ή ακόμα και να πέσει το επιτόκιο της ΕΚΤ μετά την υποχώρηση της τιμής του πετρελαίου και των πληθωριστικών πιέσεων, δηλαδή κάτω από το 4,25%. Πριν τη μίνι σύνοδο κορυφής της Ε.Ε., η Ιρλανδία υπόσχεται πλήρη κρατική εγγύηση των τραπεζικών καταθέσεων των πολιτών της, ενέργεια στην οποία προχωρά και ο υπουργός Οικονομίας και Οικονομικών της Ελλάδος, ο οποίος διαβεβαιώνει, μεταξύ άλλων μέτρων για την τραπεζική αγορά και την κρατική εγγύηση των καταθετικών λογαριασμών μέχρι 20.000 με 30.000 ευρώ, μετά από σχετικό

---

¹⁰ Συντονισμός σε Διεθνές Επίπεδο

Προτάθηκε η ορθή διαίρεση τομέα δράσης μεταξύ των εποπτικών αρχών για τον έλεγχο των διεθνοποιημένων επιχειρήσεων και των χρηματοοικονομικών ομάδων. Σκόπιμος κρίθηκε και ο εναρμονισμός των ρυθμιστικών μέτρων ώστε να εφαρμόζονται με τρόπο ενιαίο σε κάθε νομοθετικό πλαίσιο. Η καθιέρωση διεθνών κανονισμών εντάχθηκε στο πλαίσιο μιας πρότασης για τη "Νέα Διεθνή Χρηματοοικονομική Δομή" (New International Financial Architecture). Σύμφωνα με το συγκεκριμένο σχέδιο, προβλέπονται όργανα της αγοράς με στοχευμένη δράση, συνεργασία διεθνών οργανισμών και φόρουμ, όπως η Επιτροπή της Βασιλείας, η IOSCO, το Φόρουμ Χρηματοοικονομικής Σταθερότητας, το Συμβούλιο των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων, το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, το Ινστιτούτο Διεθνών Χρηματοοικονομικών και εθνικοί τραπεζικοί οργανισμοί. Συγκεκριμένα, κατά την 1η Ιανουαρίου του 2008 ξεκίνησε στην Ευρώπη η εφαρμογή της οδηγίας της Βασιλείας II, "Capital Adequacy Framework" (Πλαίσιο Κεφαλαιακής Επάρκειας).

Συντονισμός σε Ευρωπαϊκό Επίπεδο

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, τα όργανα που επιβλέπουν τη λειτουργία του συστήματος είναι:

- το Συμβούλιο του Ecofin
- Η Ευρωβουλή
- Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή
- Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα
- Οι CEBS-CESR-CEIOPS

Η Ομοσπονδία Ευρωπαϊκής Τραπεζικής

διάγγελμα του Έλληνα πρωθυπουργού.

Η Γερμανίδα καγκελάρια Άγκελα Μέρκελ προτείνει την αντιμετώπιση του προβλήματος σε κάθε χώρα σε εθνικό πλαίσιο, ανάλογα με τις ευθύνες της, αντί για τη σύσταση πανευρωπαϊκού σχεδίου, την ίδια στιγμή που στην αντίπερα όχθη του Ατλαντικού, υπερψηφίζεται η βελτιωμένη πρόταση του Πόλσον για οικονομική ενίσχυση του χρηματοπιστωτικού συστήματος στη Βουλή των Αντιπροσώπων. Στη σύνοδο κορυφής της Ε.Ε. είναι διάχυτη η νευρική κατάσταση για το μονομερές των δηλώσεων Ιρλανδίας και Ελλάδος ως προς την κρατική εγγύηση των καταθέσεων, τη στιγμή που δε φημίζονται για τα μεγάλα εγγυημένα τους χρηματικά αποθέματα. Το Υπουργείο Οικονομικών παραδέχεται πως η δήλωση είχε περισσότερο πολιτική διάσταση. Την ίδια στιγμή, γίνεται αισθητό το κόστος της διατραπεζικής αγοράς στην Ελλάδα, με αύξηση 0,5% στα επιχειρηματικά και 1% στα στεγαστικά δάνεια, ακόμη και σε εκείνα με σταθερό επιτόκιο. Η στεγαστική αγορά στην Ελλάδα παγώνει και υπολογίζονται γύρω στις 200.000 απύλητα ακίνητα, μεταξύ των οποίων και πολλά νεόδμητα και οι κατασκευαστές προχωρούν σε προσφορές και μεγάλη υποχώρηση τιμών. Ο πρόεδρος του ΕΒΕΑ διατυπώνει την άποψη πως η κρίση δεν οφείλεται αποκλειστικά στα δάνεια χαμηλής εξασφάλισης, αλλά γενικότερα στον τρόπο διακυβέρνησης των επιχειρήσεων και του τραπεζικού κλάδου, αλλά και στην ίδια την πολιτική διακυβέρνηση της αμερικανικής πολιτείας των τελευταίων 15 ετών.

Λίγες ώρες μετά τη λήξη της ευρωπαϊκής συνόδου κορυφής η Hypo Real Estate, η δεύτερη μεγαλύτερη τράπεζα στεγαστικών δανείων της ευρωπαϊκής οικονομίας, ανακοινώνει ότι το σχέδιο διάσωσης της, ύψους 35 δισ. ευρώ κατέρρευσε, μετά την αποκάλυψη νέων ελλειμμάτων. Πέντε ευρωπαϊκές χώρες αντιμετωπίζουν μεγάλα προβλήματα προσπαθώντας να σώσουν τις μεγάλες ευρωπαϊκές τράπεζες, η Γερμανία, το Βέλγιο, το Λουξεμβούργο, η Ιταλία και η Ισλανδία. Στην Ιταλία κινδυνεύει η δεύτερη

μεγαλύτερη τράπεζα της χώρας, η Unicredit¹¹, ενώ το άλλοτε εύρωστο κράτος της μακρινής Ισλανδίας κινδυνεύει με πτώχευση, λόγω της μεγάλης έκθεσης στα τοξικά ομόλογα. Τα χρέη των ισλανδικών τραπεζών υπολογίζονται στα 138,34 δις. δολάρια, σε σύγκριση με τα 19,37 δις. δολάρια στα οποία ανέρχεται το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν. Το νόμισμα της χώρας υποτιμάται και οι πληθωριστικές πιέσεις εντείνονται και η κυβέρνηση διαπραγματεύεται τη δανειοδότησή της από τη Ρωσία. Οι αναλυτές καταλήγουν στο συμπέρασμα πως η ΕΚΤ θα προβεί σε μείωση επιτοκίων. Η άποψη αυτή ενισχύεται και από τη μείωση του επιτοκίου στην Αυστραλία -1%. Μετά την τροπή που πήραν τα πράγματα, η κα. Μέρκελ αναλαμβάνει την εγγύηση όλων των τραπεζικών καταθέσεων των πολιτών από το γερμανικό κράτος, κόστος που ανέρχεται στα 500 δις. ευρώ, κίνηση στην οποία προχωράει και η Δανία. Αρχίζει πλέον να αναθεωρείται η κατεύθυνση της Ε.Ε. υπέρ ενός καθολικού σχεδίου αντιμετώπισης του προβλήματος προτού πάρει μεγαλύτερες διαστάσεις. Από την Ιταλία προτείνεται η δημιουργία ενός ευρωκοινοτικού εγγυητικού ταμείου που θα συγκεντρώνει το 3% του ΑΕΠ. Παράλληλα, συζητάται η χαλάρωση των δημοσιονομικών κριτηρίων στην ευρωζώνη.

Στις 7 Οκτωβρίου, το Ecofin έθεσε ως ελάχιστο όριο εγγύησης τις 50.000 ευρώ ανά καταθετικό λογαριασμό. Μετά τη λήξη της συνόδου στο Λουξεμβούργο, ο Έλληνας

---

¹¹ http://www.express.gr/news/diethnisoz_oikonomia/551239oz_20120109551239.php3

<<Σε όλο και πιο δύσκολη θέση βρίσκεται η ιταλική τράπεζα Unicredit, μια από τις μεγαλύτερες της χώρας. Η προσπάθεια αύξησης του μετοχικού της κεφαλαίου κατά 7,5 δισεκατομμύρια ευρώ που ξεκίνησε σήμερα και η οποία είχε ανακοινωθεί επίσημα την προηγούμενη εβδομάδα προκάλεσε σημαντική πτώση των μετοχών του τραπεζικού οργανισμού. Οι απώλειες της Unicredit στο χρηματιστήριο του Μιλάνου ξεπέρασαν, κατά τις σημερινές συναλλαγές, το 9%, ενώ τις τρεις τελευταίες ημέρες της περασμένης εβδομάδας η μετοχή της έχασε πάνω από το ένα τρίτο της αξίας της. Οι παρατηρητές τονίζουν ότι η εν λόγω αύξηση του κεφαλαίου στοχεύει στο να θωρακιστεί η Unicredit --η οποία είναι παρούσα σε είκοσι δυο ευρωπαϊκές χώρες-- στην δύσκολη αυτή φάση της ιταλικής και ευρωπαϊκής οικονομίας. Η μέχρι τώρα αρνητική έκβαση, όμως, σύμφωνα με αναλυτές, μπορεί να οφείλεται και στο ότι η τράπεζα θεωρείται σημαντικά εκτεθειμένη στην ουγγρική αγορά και στις όλες συνέπειες που μπορεί να έχει η βαθύτατη οικονομική κρίση της μεσευρωπαϊκής αυτής χώρας. "Η Unicredit πρόσφερε στους πελάτες της την δυνατότητα να αγοράσουν τις νέες μετοχές της με έκπτωση του 43%. Όποιος όμως δεν αγοράσει καινούριες και κρατήσει μόνον της παλιές μετοχές του θα χάσει, συνολικά, πάνω από το 50% της αξίας της αρχικής του επένδυσης", μετέδωσε η δημόσια τηλεόραση Rai>>.

υπουργός οικονομικών εγγυήθηκε καταθέσεις 100.000 ευρώ¹².

Στις 8 Οκτωβρίου ανακοινώνεται μείωση του ευρωεπιτοκίου στο 3,75%, μεταβολή του επιτοκίου δανεισμού στην Αγγλία στο 4,5% και της Fed στο 1,5%. Ο Νικολά Σαρκοζί επιβεβαιώνει τη συγκρότηση ευρωκοινοτικού σχεδίου δράσης, την ίδια στιγμή που παγώνει η αγορά στην αυτοκινητοβιομηχανία της Γερμανίας και γίνονται μαζικές απολύσεις στη Σουηδία. Ο γενικός δείκτης στο ΧΑ πέφτει στις 2.512,01 μονάδες, σημειώνοντας απώλειες 4,31%, ενώ η Βρετανία τονώνει τις τράπεζές της με οικονομική ενίσχυση 50 δισεκατομμυρίων λιρών

Στην Ε.Ε. κατατέθηκαν τρεις προτάσεις. Η Γαλλία επέμεινε στην πρότασή της για συγκρότηση πανευρωπαϊκού ταμείου, ζητώντας την επιστροφή καταθέσεων στις γαλλικές τράπεζες, υποσχόμενος ο κ. Σαρκοζί αμνηστεία ως προς την προέλευσή τους, με σκοπό την ενίσχυση της κεφαλαιακής επάρκειας με κάθε μέσο. Η Γερμανία επέμεινε στην πρόταση για αντιμετώπιση του προβλήματος σε κάθε χώρα σε εθνικό επίπεδο, ενώ ο πρωθυπουργός της Αγγλίας Γκόρντον Μπράουν, σε άρθρο του στον τύπο προλείανε το έδαφος για την πρόταση που θα ακολουθούσε. Στις 13 Οκτωβρίου κατέθεσε σχέδιο καταγιτιστικών κρατικοποιήσεων των μισών βρετανικών τραπεζών, εκμεταλλεζόμενος τα μεγάλα κεφαλαιακά αποθέματα της χώρας του. Η κίνηση αυτή γέμισε με αισιοδοξία την Ευρώπη, με όλες τις χώρες να εξευρίσκουν τεράστιους κεφαλαιακούς πόρους, για την εγγύηση των αποθεμάτων και την αισιοδοξία των Ευρωπαίων επενδυτών να αναπτερόνεται. Αυτά τα απρόσμενα κεφαλαιακά αποθέματα προκάλεσαν την εύλογη απορία της ευρωπαϊκής κοινής γνώμης, καθώς πολλοί συνδύασαν το γεγονός αυτό με τις υποσχέσεις του κ. Σαρκοζί. Παράλληλα, κατατέθηκαν πολλές προτάσεις για περαιτέρω μείωση των επιτοκίων δανεισμού, κάτι που αναμένουν οι αναλυτές να γίνει αισθητό και

---

¹² http://news.kathimerini.gr/4dcgi/w_articles_economy_1_15/07/2011_449293

Παράταση μέχρι το τέλος του 2015 έδωσε η κυβέρνηση στην εγγύηση που παρέχει το κράτος για τις τραπεζικές καταθέσεις. Η ισχύς του νόμου για την εγγύηση των καταθέσεων από το Δημόσιο έληγε στις 31 Δεκεμβρίου του 2011 και με απόφαση του υπουργείου Οικονομικών παρατάθηκε μέχρι την 31η Δεκεμβρίου του 2015.

στην Ελλάδα, ενώ πολλές ευρωπαϊκές χώρες συνδυάζουν το μέτρο με επιδόματα στους μισθούς για την τόνωση της αγοράς που έχει παγώσει. Οι ΗΠΑ προσανατολίζονται σε μια λύση παρόμοια με αυτή του βρετανού πρωθυπουργού, την ίδια στιγμή που στην Αυστραλία άρχισαν να δημιουργούνται οικισμοί από τροχόσπιτα.

Τα μέτρα αντιμετώπισης οριζώντων προβλημάτων στην Ελλάδα εστιάζονται στη διασφάλιση της κεφαλαιακής επάρκειας των τραπεζών¹³, με τη χορήγηση 28 δισ. ευρώ, εκ των οποίων τα 8 δισ. σε μορφή κρατικών ομολόγων, ενώ ορίζεται ως κεφαλαιακή βάση των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων ποσό μέχρι 5 δισ. ευρώ. Ο κ. Προβόπουλος σε ανοιχτή συνέντευξη εξέφρασε την εκτίμησή του πως το πρόβλημα ορισμένων τραπεζών θα αφορά το δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας λόγω των απωλειών τους στο χρηματιστήριο. Στην ίδια συγκέντρωση, ο κ. Αλογοσκούφης δήλωσε πως θα πρέπει να επαναπροσδιορισθούν οι αμοιβές των μεγάλων στελεχών και πως δε θα πρέπει να ξεπερνούν τις αμοιβές του διοικητή της τράπεζας της Ελλάδος, μια συζήτηση που έχει ανοίξει στην Ευρώπη τα τελευταία δύο χρόνια. Οι πρώτες ανακατατάξεις στην τραπεζική αγορά γίνονται αισθητές με τη συγχώνευση της Proton Bank με την Πειραιώς.

Παρά την πτώση των επιτοκίων στη διατραπεζική αγορά από τη δράση της ΕΚΤ, οι ελληνικές τράπεζες αυξάνουν ισόποσα τα περιθώρια κέρδους στα επιτόκιά τους, με αποτέλεσμα να μη γίνεται αντιληπτή η ελάφρυνση στους πελάτες.

---

¹³ <http://www.taxheaven.gr/laws/law/index/law/169>
Ν. 3601/07 1-08-2007 / Αρ.Φύλλου 178

Ανάληψη και άσκηση δραστηριοτήτων από τα πιστωτικά ιδρύματα, επάρκεια ιδίων κεφαλαίων των πιστωτικών ιδρυμάτων και των επιχειρήσεων παροχής επενδυτικών υπηρεσιών και λοιπές διατάξεις.

3.6. Άμεσες συνέπειες της χρηματοπιστωτικής κρίσης

Το μεγαλύτερο χτύπημα από την κρίση εδέχθη η Ισλανδία, με μεγάλη έκθεση των τραπεζών της στα τοξικά ομόλογα. Παρά τα μεγάλα χρηματικά αποθέματα της η Βρετανία, ακολούθησε το αμερικανικό μοντέλο και ήταν από τις πρώτες χώρες που επλήγησαν από την κρίση. Πολλές τράπεζες κρατικοποιήθηκαν και άλλες συγχυεύθηκαν. Η Γαλλία ομοίως είχε υιοθετήσει τέτοια προϊόντα, ενώ ανακατατάξεις παρατηρήθηκαν σε Βέλγιο, Ιταλία, Λουξεμβούργο και Ολλανδία. Οι ελληνικές τράπεζες δηλώνουν πως δεν είχαν προλάβει να επενδύσουν ιδιαίτερα σε CDOs¹⁴, δε γνωστοποιήθηκε κατοχή Conduits ή SIVs εκ μέρους τους, όμως μετακύλησαν τα υψηλά διατραπεζικά επιτόκια στα παραδοσιακά προϊόντα τους. Οικονομικοί αναλυτές ερμηνεύουν πάντως κάποιες κινήσεις ως προάγγελο ανακατατάξεων και εκμετάλλευσης ευκαιριών στον τραπεζικό κλάδο της ελληνικής ή και της ευρωπαϊκής αγοράς. Σε ραδιοφωνική συνέντευξή του, ο διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδος κ. Γ. Προβόπουλος επιβεβαίωσε τη συντηρητικότητα των ελληνικών τραπεζών και προειδοποίησε ακόμα και με εισαγγελική εντολή απέναντι σε όσους συντηρούσαν τη φημολογία για τον κίνδυνο απώλειας καταθετικών αποθεμάτων από ιδιωτικούς λογαριασμούς για λόγους ανταγωνισμού. Παράλληλα, στην Ευρώπη παρατηρείται τεράστια ζήτηση στην αγορά χρηματοκιβωτίων και μετακίνηση των καταθέσεων σε ράβδους ή νομίσματα χρυσού. Τα οικονομικά ιδρύματα που επηρεάστηκαν περισσότερο από την κρίση αφορούσαν εκμετάλλευση ακινήτων (real estate), χωρίς να απουσιάζουν προβλήματα σε τραπεζικές ή ασφαλιστικές υπηρεσίες. Τα πραγματικά προβλήματα της κρίσης διαφάνηκαν στην ελληνική οικονομία, με την άνοδο των επιτοκίων και το συντηρητισμό του χρηματοπιστωτικού συστήματος να πλήττει δανειολήπτες, μικρομεσαίες επιχειρήσεις, την αγοραστική συμπεριφορά των καταναλωτών και λοιπές πτυχές της αγοράς, με άμεσο αντίκτυπο στην οικονομία.

---

¹⁴ What is a Collateralized Debt Obligation (CDO)? 05/27/2009 by [Arjun Jayadev](#)
How the financial system swept risk under the rug 05/25/2009 [Henry Liu](#)

4. ΠΟΣΟΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ – ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ

4.1. Μεταβλητές

Οι μεταβλητές που χρησιμοποιούνται για την σύσταση όμοιων ομάδων ανάμεσα ανάμεσα στις χώρες χωρίζονται στα ακόλουθα στοιχεία:

- Τραπεζικός Τομέας: οι μεταβλητές που χρησιμοποιούνται είναι: αριθμός των τραπεζών, του ενεργητικού των τραπεζών, Υποκαταστήματα πιστωτικών ιδρυμάτων, και των Εργαζομένων, για τα έτη 1985, 1995, 2004, 2008 και τη μεταβλητή της οικονομικής μόχλευσης το οποίο ορίζεται ως περιουσιακά στοιχεία της Τράπεζας για το ΑΕΠ για το έτος 2008.
- Φορολογικό καθεστώς και φορολογικά βάρη : Τα φορολογικά έσοδα από τα κέρδη εισοδήματος και κεφαλαιακών κερδών, τα έσοδα που χρειάζεται κάθε κράτος για να καλύψει τα έξοδα για την κοινωνική ασφάλιση, τη φορολογία ακινήτων και φόροι για αγαθά και υπηρεσίες, και για το βάρος της φορολογίας των μεταβλητών - δεικτών λαμβάνεται υπό όψη ο φόρος εισοδήματος και για την κοινωνική ασφάλιση πάνω στις ακαθάριστες απολαβές των μισθών, και τις ακαθάριστες απολαβές των μισθών της ΕΕ ανά χώρα. Φόρος απόδοση : οι μεταβλητές - δείκτες, φόρων προς το ΑΕΠ, για το σύνολο των εσόδων από φόρους, τον φόρο ακίνητης περιουσίας, φόρος εισοδήματος, φόροι ατομικού εισοδήματος, οι φόροι επί αγαθών και υπηρεσιών, την κοινωνική ασφάλιση και για τα έτη 2002 έως 2009.

- Ενδοκοινοτικό εμπόριο και οι πληρωμές της ΕΕ : η μεταβλητή - δείκτης, ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών του ισοζυγίου πληρωμών για το ΑΕΠ και για τα έτη 2002 έως 2008.
- Το δημόσιο χρέος και έλλειμμα¹⁵: η μεταβλητή - δείκτης του δημόσιου χρέους και του προϋπολογισμού καθαρός δανεισμός έτος (έλλειμμα) για το ΑΕΠ και ακαθάριστο εγχώριο προϊόν και για τα έτη 2002 έως 2009.

4.2. Μεθοδολογία

Η ανάλυση κατά συστάδες είναι μια μέθοδος που σκοπό έχει να κατατάξει σε ομάδες τις υπάρχουσες παρατηρήσεις χρησιμοποιώντας την πληροφορία που υπάρχει σε κάποιες μεταβλητές . εξετάζεται δηλαδή πόσο όμοιες είναι κάποιες παρατηρήσεις ως προς κάποιον αριθμό μεταβλητών με σκοπό να δημιουργηθούν ομάδες από παρατηρήσεις που μοιάζουν μεταξύ τους .

Μια επιτυχημένη ανάλυση θα πρέπει να κατατάξει σε ομάδες για τις οποίες οι παρατηρήσεις μέσα σε κάθε ομάδα είναι όσο γίνεται πιο ομοιογενείς , αλλά παρατηρήσεις διαφορετικών ομάδων να διαφέρουν όσο γίνεται πιο πολύ.

Οι βασικότερες και πιο διαδεδομένες προσεγγίσεις είναι

Ιεραρχικές μέθοδοι

K-Means

Στατιστικές μέθοδοι

---

¹⁵ David Begg, Εισαγωγή στην Οικονομική τόμος Α,Β, Εκδόσεις Κριτική 2006

Εμείς και για την ανάγκη της εργασίας μας χρησιμοποιήσαμε την ιεραρχική ομαδοποίηση¹⁶ δεδομένου ότι δεν γνωρίζαμε αρχικά τον αριθμό των ομάδων από πριν. Η ιεραρχική μέθοδος ξεκινά χρησιμοποιώντας κάθε παρατήρηση ως ξεχωριστή ομάδα και σε κάθε βήμα ενώνει σε ομάδες τις παρατηρήσεις που βρίσκονται πιο κοντά . Να τονίσουμε ότι οι ιεραρχικοί αλγόριθμοι δουλεύουν είτε προς τα μπρος είτε προς τα πίσω . Κάποιοι αλγόριθμοι ξεκινούν με όλες τις παρατηρήσεις σε μια ομάδα . Η παρατήρηση που είναι πιο μακριά από τις υπόλοιπες ομάδες φεύγει από την ομάδα και σχηματίζει μια καινούργια ομάδα μόνη της . Στη συνέχεια βρίσκεται η αμέσως επόμενη πιο απομακρυσμένη και απομακρύνεται κατά τον παραπάνω τρόπο με τη διαφορά ότι είτε σχηματίζει μια ομάδα μόνη της είτε μπαίνει στην ομάδα της ακριβώς προηγούμενης . Με αυτό τον τρόπο μετακινούμε όλες τις παρατηρήσεις . Αυτοί οι αλγόριθμοι ονομάζονται διασταλτικοί (divisive). Αντίθετα οι αλγόριθμοι που ξεκινούν με κάθε παρατήρηση ξεχωριστά , αντιλαμβάνομενοι την κάθε παρατήρηση αρχικά ως μια ομάδα ονομάζονται συναθροιστικοί (agglomerative) . Αυτοί ξεκινούν θεωρώντας κάθε παρατήρηση ως ομάδα και στη συνέχεια ενώνουν ομάδες που είναι οι πιο κοντινές .

Αλγόριθμος για τις συναθροιστικές μεθόδους .

Βήμα 1.

Δημιουργία πίνακα αποστάσεων για τις ομάδες

Βήμα 2.

Ευρεση της μικρότερης απόστασης και ένωση των δυο παρατηρήσεων με τη μικρότερη απόσταση .

---

¹⁶ Καρλής, Δ., (2005) *Πολυμεταβλητή Στατιστική Ανάλυση*. Αθήνα: Εκδόσεις Σταμούλη

Βήμα 3.

Αν δεν έχουν μπει όλες οι παρατηρήσεις σε μια ομάδα επαναφορά στο Βήμα 1 αλλιώς τέλος εργασίας.

Επιλογή μεθόδου

Οι βασικές μέθοδοι όσο αφορά την ιεραρχική ομαδοποίηση είναι οι ακόλουθες

- Nearest Neighbour

Η μέθοδος του κοντινότερου γείτονα υπολογίζει την απόσταση ανάμεσα σε δυο ομάδες ως τη μικρότερη απόσταση από μια παρατήρηση μέσα σε μια ομάδα με κάποια παρατήρηση στην άλλη ομάδα. Η μέθοδος έχει κάποιες χρήσιμες μαθηματικές ιδιότητες αλλά παράγει ομάδες που δεν είναι συμπαγείς και συνήθως δημιουργεί μερικές πολύ μεγάλες ομάδες και κάποιες πολύ μικρές .

- Furthest Neighbour

Εδώ συμβαίνει το ακριβώς αντίθετο με την μέθοδο του κοντινότερου γείτονα .

Η μέθοδος υπολογίζει την απόσταση ανάμεσα σε δυο ομάδες ως τη μεγαλύτερη απόσταση από μια παρατήρηση μέσα στη μια ομάδα με κάποια παρατήρηση στην άλλη ομάδα. Οι ομάδες που δημιουργούνται είναι συνήθως συμπαγείς αλλά σπανίως δημιουργούνται μικρές και συμπαγείς ομάδες .

- Average between groups

Εδώ η απόσταση είναι ο μέσος της απόστασης ανάμεσα σε όλες τις αποστάσεις της μιας ομάδας με τα στοιχεία της άλλης . Αν μια ομάδα περιλαμβάνει τις παρατηρήσεις {1,2} , και η άλλη τις παρατηρήσεις {3,4} , τότε η απόσταση είναι ο μέσος των αποστάσεων $d\{1,3\}$, $d\{1,4\}$, $d\{2,3\}$, $d\{2,4\}$.

- Average within groups

Εδώ η απόσταση είναι ο μέσος των αποστάσεων που προκύπτουν , όταν ενώσουμε τις δυο ομάδες .Δηλαδή στο προηγούμενο παράδειγμα , η νέα απόσταση θα είναι ο μέσος των αποστάσεων $d\{1,3\}$, $d\{1,4\}$, $d\{2,3\}$, $d\{2,4\}$. $d\{1,2\}$, $d\{3,4\}$.

- Centroid

Η απόσταση υπολογίζεται ως η απόσταση των κέντρων των ομάδων .

- Ward method

Η μέθοδος αυτή διαφέρει από τις υπόλοιπες και είναι σχεδιασμένη ώστε να ελαχιστοποιεί την διακύμανση μέσα στις ομάδες .Για κάθε παρατήρηση μπορούμε να υπολογίσουμε την απόσταση της από το κέντρο της ομάδας .Αν αθροίσουμε για όλες τις ομάδες έχουμε μια τιμή που είναι το συνολικό άθροισμα . Αρχικά αυτό το άθροισμα είναι 0 αφού κάθε παρατήρηση είναι μια ομάδα άρα η απόσταση από το κέντρο είναι μηδέν . Σε κάθε Βήμα ενώνουμε τις ομάδες οι οποίες , αν ενωθούν , οδηγούν στη μικρότερη αύξηση του συνολικού αθροίσματος των αποστάσεων .

Ο σκοπός της μελέτης μας είναι να παρουσιάσει τις ομοιότητες μεταξύ των 15 χωρών της ΕΕ. Έτσι μέσα από ένα σύνολο παρατηρήσεων , για τις οικονομικές μεταβλητές, ο στόχος είναι να ιεραρχηθούν οι μεταβλητές σε ομογενείς ομάδες .

Όπως γίνεται αντιληπτό από τα παραπάνω θα χρησιμοποιήσουμε την πολυμεταβλητη ή αλλιώς Cluster ανάλυση.

Έστω x_{ij} είναι η παρατήρηση της m παρατηρήσεις , $j = 1,2, \dots, m$. Ο στόχος της ανάλυσης συστάδων είναι η ομαδοποίηση των m παρατηρήσεων σε g ομοιογενείς τάξεις όπου το g είναι άγνωστο, $\zeta \leq m$.

4.3. Εφαρμογές - Cluster Ανάλυση

4.3.1. Ομοιότητες μεταξύ των τραπεζών κάθε χώρας.

Η εξέλιξη των βασικών οικονομικών μεγεθών για τον ευρωπαϊκό τραπεζικό κλάδο 2005 - 2008 παρουσιάζεται στον Πίνακα 11

Πίνακας 11. Στοιχεία τραπεζικού τομέα (1985-2008)

Country	Number of banks				Assets (billion euro)				Number of branches			Employees ('000s)	
	1985 1995	1995 2004	2004 2008	2008	1985	1995	2004	2008	1985	1995	2004	2008	1985
<i>EMU countries</i>													
Austria	–	1406	1041	796	803	–	–	635	1068	–	–	4360	4243
Belgium	120	143	104	105	286	589	914	1272	8207	7668	4837	4316	71
Denmark	259	202	202	171	96	126	607	1092	3411	2215	2021	2192	52
Finland	–	498	381	364	357	–	–	212	384	–	1612	1585	1672
France	449	1952	1469	897	728	1349	2514	4415	7225	25,782	26,606	26,370	39,634
Germany	4739	408	425	492	1495	3584	6584	7875	39,925	44,012	45,505	39,531	591
Greece	724	712	686	62	66	69	94	230	462	1815	2417	3403	4095
Ireland	–	42	56	80	501	21	46	722	1412	–	808	909	895
Italy	319	1101	970	801	818	547	1070	2276	3628	13,033	20,839	30,946	34,139
Luxembourg	10	177	220	169	152	170	445	695	932	120	224	253	229
Netherlands	92	178	102	461	302	227	650	1678	2235	6868	6729	3649	3421
Portugal	226	111	115	116	38	116	345	482	1494	3401	5408	6391	59
Spain	60	233	200	175	362	311	696	1717	3831	32,503	36,405	40,621	46,065
<i>Other EU countries</i>													
Sweden	598	249	222	182	–	–	583	900	–	–	2018	2025	–
UK	350	39	50	413	391	1294	2000	6970	8840	2,224	17,522	13,386	12,514

Πηγή: ECB Structural indicators for the EU banking sector January 2010,

α. Τα περιουσιακά στοιχεία (Ενεργητικό) στον ευρωπαϊκό τραπεζικό τομέα επεκτάθηκε σημαντικά κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου.

β. Κατά την περίοδο 2004 - 2008, η το ενεργητικό των τραπεζών επεκτάθηκε σημαντικά

στην Ισπανία (123%), την Ελλάδα (101%) και την Ιρλανδία (96%).

γ. Όσον αφορά την Ελλάδα, θα πρέπει να σημειωθεί ότι η αύξηση των στοιχείων ενεργητικού των τραπεζών οφείλεται κυρίως στην επέκτασή τους στην Ανατολική Ευρώπη, την Ασία και την Αφρική. Για το λόγο αυτό, το ιδιωτικό χρέος έχει παραμείνει αρκετά χαμηλό.

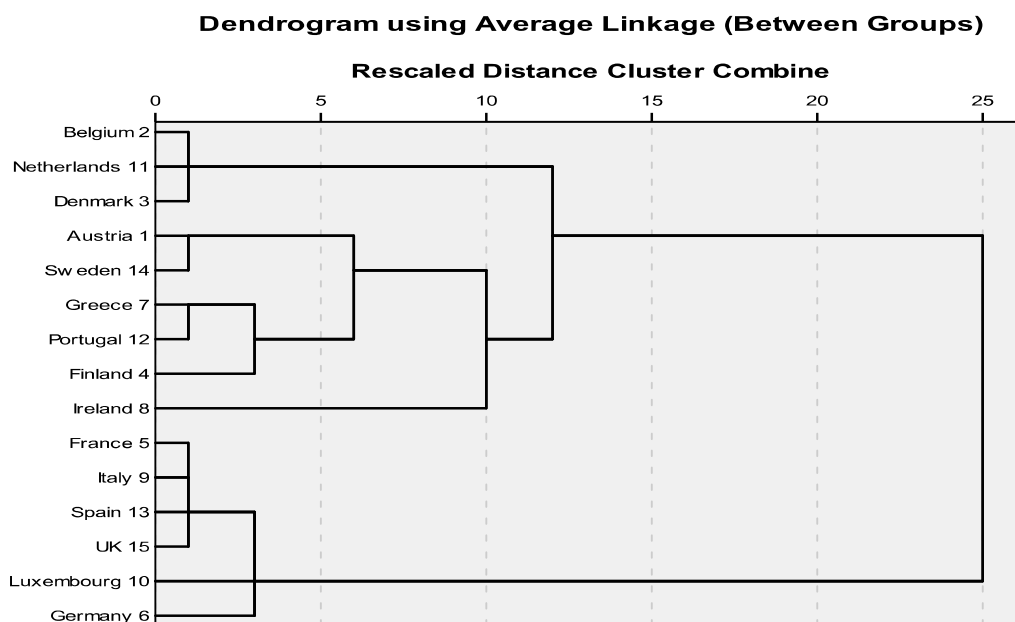
δ. Ο αριθμός των τραπεζών και ο αριθμός των καταστημάτων έχουν παραμείνει σχετικά σταθερά.

ε. Ο συνολικός αριθμός των εργαζομένων στον Ευρωπαϊκό τραπεζικό τομέα παρέμεινε σταθερός, υποδηλώνοντας σημαντική αύξηση της παραγωγικότητας.

Τα στοιχεία στο δενδρόγραμμα 1 δείχνουν τις ομοιότητες μεταξύ του τραπεζικού τομέα πολλών ευρωπαϊκών χωρών με βάση την ιεραρχική ανάλυση δεσμών - συστάδων χρησιμοποιώντας όλες τις διαθέσιμες μεθόδους, συμπεριλαμβανομένης της συσχέτισης Pearson και Ευκλείδειων αποστάσεων. Τα κύρια συμπεράσματα σύμφωνα με το δενδρόγραμμα έχουν ως εξής:

Δενδρόγραμμα 1. Ομοιότητες μεταξύ των χωρών χρησιμοποιώντας τα στοιχεία των τραπεζών

1985-2005

α. Υπάρχουν δύο μεγάλες ομάδες, μια που αποτελείται από μεγάλες χώρες όπως η Γαλλία, η Γερμανία, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Ιταλία και η Ισπανία καθώς και το Λουξεμβούργο και η άλλη ομάδα αποτελείται από όλες τις άλλες χώρες, όπως η Αυστρία, το Βέλγιο, η Δανία, η Φινλανδία, η Ελλάδα, οι Κάτω Χώρες, η Πορτογαλία και η Σουηδία.

β. Η Ιρλανδία παραμένει σε μια αβέβαιη κατάσταση. Με βάση την εντός της ομάδας ανάλυση, ανήκει στην πρώτη ομάδα, αλλά με βάση την μεταξύ των ομάδων ανάλυση, ανήκει στη δεύτερη ομάδα.

γ. Η υποομάδα στην πρώτη κατηγορία περιλαμβάνει τη Γαλλία, το Ηνωμένο Βασίλειο, Ιταλία και Ισπανία, ενώ το Λουξεμβούργο και η Γερμανία μένουν εκτός.

δ. Υπάρχουν τρεις υποομάδες στο πλαίσιο του δεύτερου ομίλου: 1η) Ολλανδία, Βέλγιο και Δανία, 2η) Αυστρία και Σουηδία και 3η) Ελλάδα και Πορτογαλία.

Πίνακας 12. 2008 ενεργητικά τραπεζών προς Αεπ

European Country	Economic Leverage	$Lev_{econ} = 100 * \frac{\text{Total Bank's Assets}}{\text{Gross Domestic Product}}$
Austria	450	Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις για τον παραπάνω δείκτη για κάθε χώρα της ΕΕ, στην Ελλάδα εμφανίζεται η χαμηλότερη τιμή και η μεγαλύτερη τιμή εμφανίζεται για στην Ιρλανδία. Το Λουξεμβούργο είναι χρηματοοικονομικό κέντρο για τις χώρες της ΕΕ. Ο παραπάνω δείκτης πρέπει να εξεταστεί σε σχέση με το δείκτη δημόσιου χρέους ως συνολικός δείκτης του χρέους μιας οικονομίας. Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω προέκυψε το εξής συμπέρασμα για την ελληνική οικονομία: Είτε το χρέος των ιδιωτών είναι ελάχιστο ή ο ιδιωτικός τομέας της οικονομίας είναι
Belgium	451	
Denmark	705	
Finland	268	
France	461	
Germany	361	
Greece	191	
Ireland	1043	
Italy	255	
Luxembourg	2979	
Netherlands	444	
Portugal	255	
Spain	355	
Sweden	346	
UK	547	

Πηγή: OECD, ECB (2010)

πολύ μικρός. Άλλες δύο χώρες η Ιταλία και η Πορτογαλία έχουν πολύ μικρές τιμές του παραπάνω δείκτη. Οικονομίες με μεγάλες τιμές στον παραπάνω δείκτη, όπως η Ιρλανδία, η Δανία και το Λουξεμβούργο είναι πιο ευάλωτες σε οικονομικές κρίσεις. Εκτός από την Ιρλανδία οι υπόλοιπες χώρες που αποτελούν τα PIIGS δεν έχουν κανένα σημαντικό πρόβλημα το οποίο να οφείλεται στην πιστωτική επέκταση των τραπεζών τους. Τα θέματα αυτά δίνουν την ευκαιρία στις χώρες αυτές για τη χρηματοδότηση του ιδιωτικού τομέα τους, μετά από μια σοβαρή αύξηση του κεφαλαίου των τραπεζών τους, με σκοπό την ενίσχυση της οικονομικής ανάπτυξης, η οποία είναι αναγκαία στο πλαίσιο της πρόσφατης κρίσης. Η αναλογία αυτή είναι που χρησιμοποιείται από τη μελέτη μας με το πρώτο συστατικό για την εξεύρεση συνολικής ομοιότητας μεταξύ των χωρών της ΕΕ και να αποτυπώσεις τις κατάλληλες

πολιτικές ενάντια στην κρίση

4.3.2. Η δομή των φορολογικών εσόδων στις χώρες της ΕΕ

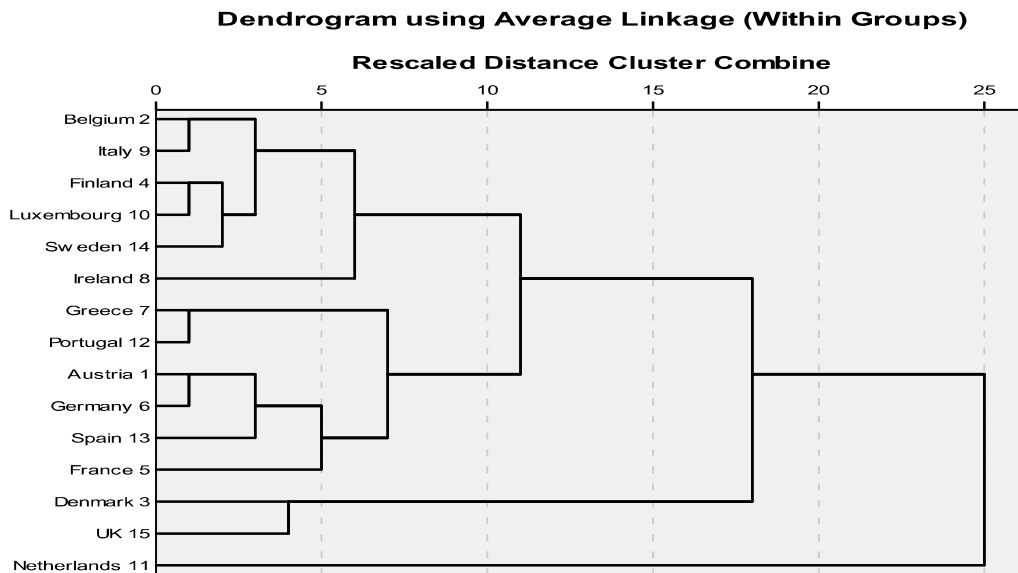
Εδώ εξετάζουμε για ομοιότητες μεταξύ της δομής του φορολογικού καθεστώτος και των επιβαρύνσεων των μεμονωμένων χωρών. Το φορολογικό καθεστώς της κάθε χώρας της ΕΕ είναι το άλλο μέρος της ενασχόλησης μας σε αυτό το άρθρο. Χρησιμοποιώντας στοιχεία από τον ΟΟΣΑ, πρώτα εξετάζονται οι ομοιότητες μεταξύ των χωρών, με βάση σύγκριση τη δομή των φορολογικών εσόδων. Τα φορολογικά έσοδα αναλύονται σε τέσσερις κατηγορίες: Πρώτον πηγές από το εισόδημα, τα κέρδη και τα κεφαλαιακά κέρδη, δεύτερον, πηγές εσόδων για να καλύψει των εξόδων κοινωνικής ασφάλισης, τρίτον, πηγές εσόδων από το φόρο περιουσίας και, τέλος, από τους έμμεσους φόρους που επιβάλλονται στα αγαθά και τις υπηρεσίες. Ο Πίνακας 13 δείχνει για το έτος 2009 "Η δομή των φορολογικών εσόδων στις χώρες της ΕΕ". Οι χώρες με μικρότερη και μεγαλύτερη συμμετοχή σε οποιοδήποτε φορολογικό έσοδο είναι αντίστοιχα: Για το φόρο εισοδήματος, κερδών και υπεραξιών που προκύπτουν, είναι η Γαλλία και η Δανία. Για τα έσοδα της κάλυψης του κόστους της κοινωνικής ασφάλισης, είναι η Δανία και η Ισπανία. Για τον φόρο ακίνητης περιουσίας είναι η Αυστρία και Ηνωμένο Βασίλειο. Τέλος, για τους έμμεσους φόρους είναι η Πορτογαλία και η Ισπανία. Χρησιμοποιώντας τη μέθοδο συσχέτισης Karl Pearson κατά και τη μέση διασύνδεση μεταξύ - εντός ομάδων, το δένδρογραμμα 2 παρουσιάζει τις δέσμες των ομοιοτήτων μεταξύ των χωρών, χρησιμοποιώντας τη δομή των φορολογικών εσόδων. Αξιοσημειώτες ομάδες χωρών είναι: πρώτον το Βέλγιο και η Ιταλία, η Ελλάδα και η Πορτογαλία, η Γερμανία και η Αυστρία, η Φινλανδία και η Σουηδία.

Πίνακας 13. 2009 Η δομή των φορολογικών εσόδων στις χώρες της Ε.Ε.

European County	Income, profits and capital gains	Social security	Property	Goods and services
Austria	27,93	34,89	1,27	28,07
Belgium	35,91	33,39	4,72	25,17
Denmark	61,30	2,05	3,93	31,86
Finland	35,90	29,79	2,58	31,44
France	20,75	39,25	8,15	24,94
Germany	28,82	38,80	2,29	29,65
Greece	25,11	34,07	4,55	35,91
Ireland	35,80	19,79	8,22	34,94
Italy	32,57	31,77	6,22	24,38
Luxembourg	35,29	30,10	6,61	27,76
Netherlands	-	-	-	-
Portugal	26,32	32,74	3,63	36,60
Spain	29,98	39,44	6,36	23,27
Sweden	35,15	24,44	2,35	29,09
UK	38,45	19,74	12,32	28,99

Πηγή: OECD (2010), Statistics, and authors calculations

Δενδρόγραμμα 2: .Ομοιότητες μεταξύ των χωρών χρησιμοποιώντας τη δομή των φορολογικών εσόδων

Το άλλο αξιοσημείωτο έργο είναι η εξέταση των επιβαρύνσεων του φόρου εισοδήματος και της κοινωνικής ασφάλισης, πάνω στις ακαθάριστες απολαβές των μισθών ανά χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ο πίνακας 14 παρουσιάζει, για το έτος 2009, την επιβάρυνση της φορολογίας και των μεικτών αποδοχών των μισθών ανά χώρα της Ευρωπαϊκής

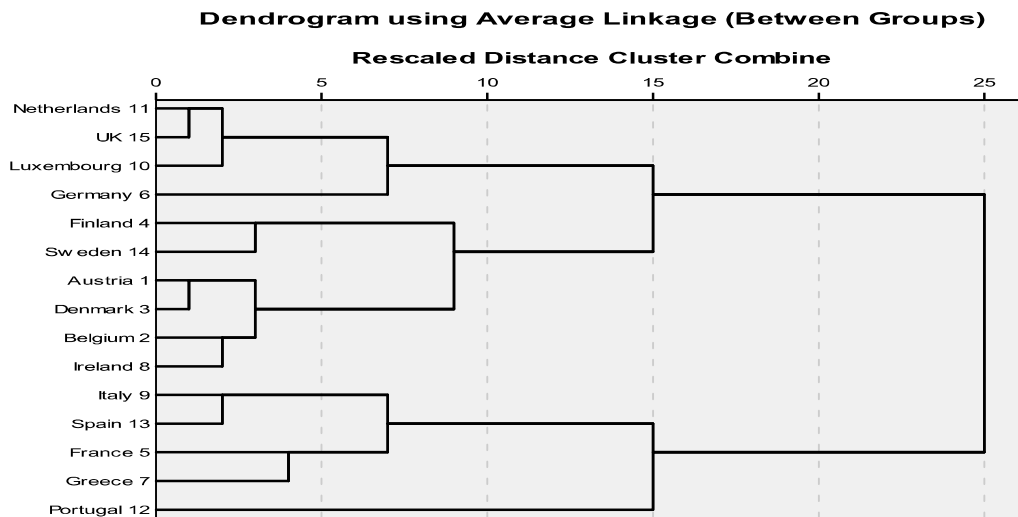
Ένωσης. Χρησιμοποιώντας την Ευκλείδειο Απόσταση και τη μέση συσχέτιση μεταξύ των ομάδων, το δενδρόγραμμα 3 δείχνει τις δέσμες των ομοιοτήτων μεταξύ των χωρών χρησιμοποιώντας την επιβάρυνση της φορολογίας και των μεικτών αποδοχών των μισθών. Αξιοσημείωτες ομάδες χωρών είναι: πρώτον το Βέλγιο και η Ιρλανδία, η Ελλάδα και η Γαλλία, η Ισπανία και η Ιταλία, η Φινλανδία και η Σουηδία, η Αυστρία και η Δανία. Οι άλλες χώρες ξεχωρίζουν. Η χαμηλότερη ακαθάριστη αμοιβή είναι στην Πορτογαλία και το μεγαλύτερο είναι στην Ολλανδία.

Πίνακας 14. 2009 το βάρος της φορολογίας και των μεικτών αποδοχών των μισθών ανα Χώρα

European County	Total payment % Gross Wage Earnings	Income tax % Earnings	Gross Wage	Social security contributions % Wage Earnings	Gross Gross wage earnings
Austria	32,75	14,69		18,06	44.881,10
Belgium	41,51		27,54	13,98	43.556,69
Denmark	39,37		29,09	10,28	44.439,01
Finland	29,17		22,86	6,31	39.582,08
France	27,74		14,04	13,70	36.068,14
Germany	41,32		20,70	20,63	47.882,21
Greece	25,07		9,07	16,00	33.994,29
Ireland	20,90		14,24	6,67	42.461,22
Italy	29,33		19,84	9,49	30.807,82
Luxembourg	26,37		14,16	12,21	52.320,62
Netherlands	31,76		16,59	15,17	51.336,15
Portugal	22,28		11,28	11,00	24.921,03
Spain	19,68		13,33	6,35	31.856,10
Sweden	25,31		18,30	7,01	38.160,92
UK	25,30		16,16	9,14	51.018,21

Πηγή: OECD (2010), Statistics, and authors calculations

Δενδρόγραμμα 3: Ομοιότητες μεταξύ των χωρών χρησιμοποιώντας το βάρος της φορολογίας και των μεικτών αποδοχώντων μισθών ανα Χώρα

4.3.3. Η απόδοση του φορολογικού συστήματος της κάθε χώρας

Εδώ εξετάζουμε ομοιότητες μεταξύ της απόδοσης φορολογικό καθεστώσ κάθε χώρας. Ένα σημαντικό ερώτημα που ανακύπτει, σχετίζεται με την απόδοση της κάθε φορολογίας ως ποσοστό του ΑΕΠ κάθε χώρας. Ο Πίνακας 5 παρουσιάζει το σύνολο των φορολογικών εσόδων ως ποσοστό του ΑΕΠ για τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ο Πίνακας 15 παρουσιάζει για το έτος 2008 "Το σύνολο των φορολογικών εσόδων ως ποσοστό του ΑΕΠ». Οι χώρες με μικρότερη και μεγαλύτερη συμμετοχή των φορολογικών εσόδων είναι αντιστοίχως : Η Ιρλανδία και η Δανία.. Χρησιμοποιώντας Ευκλείδειο Απόσταση και μέση σχέση μεταξύ των ομάδων, το δενδρόγραμμα 4 παρουσιάζει τη δέσμη των ομοιοτήτων μεταξύ των χωρών με τις επιδόσεις του κάθε φόρου που αναφέρεται ανωτέρω στο τμήμα 3 (για παράδειγμα, φόρο εισοδήματος, ακινήτων κλπ) και για τα έτη 2002 έως 2009, % του ΑΕΠ, προκειμένου να ληφθεί υπόψη και η μεταβλητότητα της απόδοσης σε σχέση με το χρόνο. Αξιοσημείωτες ομάδες χωρών είναι: η Ισπανία και η Ιρλανδία, η Ελλάδα και η Πορτογαλία, η Αυστρία και η Ιταλία, η Φινλανδία και η Σουηδία και ο Βέλγιο, η

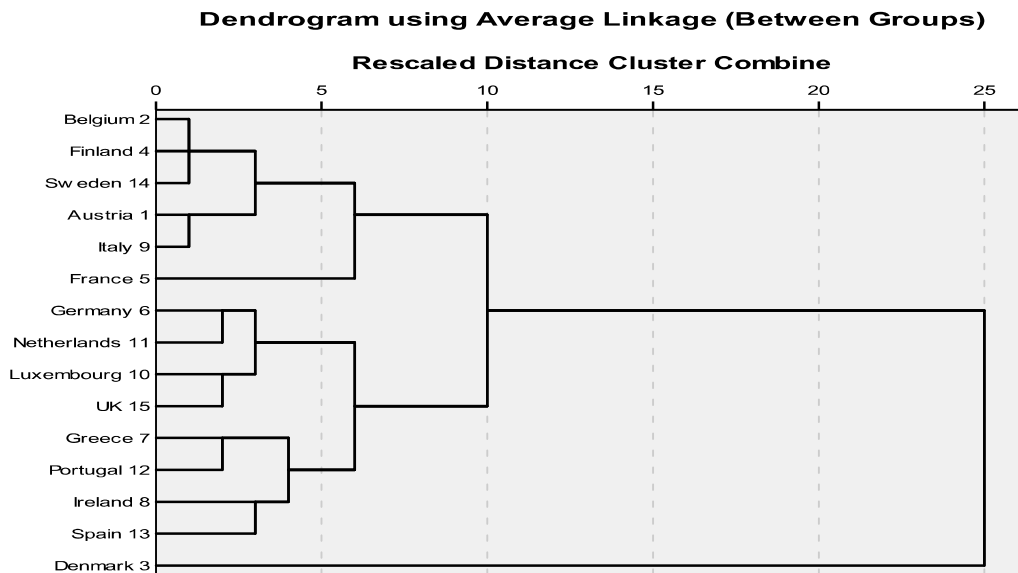
Γερμανία και οι κάτω χώρες.

Πίνακας 15 Το σύνολο των φορολογικών εσόδων ως ποσοστό του ΑΕΠ

European County	Total Tax 2008
Austria	42,70
Belgium	44,16
Denmark	48,18
Finland	43,13
France	43,18
Germany	36,97
Greece	32,57
Ireland	28,76
Italy	43,27
Luxembourg	35,55
Netherlands	39,09
Portugal	35,25
Spain	33,26
Sweden	46,30
UK	35,67

Πηγή: OECD (2010)

Δενδρόγραμμα 4: Ομοιότητες μεταξύ των χωρών χρησιμοποιώντας Το σύνολο των φορολογικών εσόδων ως ποσοστό του ΑΕΠ

4.3.4. Το ενδοκοινοτικό εμπόριο και οι πληρωμές, των χωρών της ΕΕ

Ομοιότητες μεταξύ του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών, των επιμέρους χωρών. Ένα σημαντικό ερώτημα που ανακύπτει, σχετίζεται με το διεθνές και το ενδοκοινοτικό εμπόριο και πληρωμές της κάθε χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ο Πίνακας 16 παρουσιάζει την εξέλιξη του ελλείμματος ή του πλεονάσματος των ισοζυγίων τρεχουσών συναλλαγών των χωρών της ΕΕ και των ισοζυγίων πληρωμών ως ποσοστό του ΑΕΠ της κάθε χώρας. Ο Πίνακας 15 παρουσιάζει τις κινήσεις για τα έτη 2001, 2004 και 2008. Οι χώρες που έχουν σημαντική αύξηση του πλεονάσματος μεταξύ 2001 - 2008 είναι για την ΟΝΕ η Γερμανία από 0 έως 6,66 και η Αυστρία από -0,80 έως 3,18. Η Σουηδία, η οποία ανήκει στην ΕΕ, αλλά όχι στην ΟΝΕ, έχει μια σημαντική αύξηση του πλεονάσματος από 3,79 έως 9,79, ενώ η Φινλανδία έχει μια σημαντική μείωση του πλεονάσματος από 8,58 σε 3,01. Όλες οι χώρες των PIIGS έχουν σημαντική αύξηση του ελλείμματος. Χρησιμοποιώντας τη συσχέτιση Karl

Pearson και τη μέση σχέση μεταξύ των ομάδων, το δενδρόγραμμα 5 παρουσιάζει τη δέσμη των ομοιοτήτων μεταξύ των χωρών και χρησιμοποιεί το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών για τα έτη 2001 έως 2008 ως% του ΑΕΠ, προκειμένου να ληφθεί υπόψη και η μεταβλητότητα σε σχέση με το χρόνο. Δύο μεγάλες ομάδες χωρών δημιουργούνται : Πρώτη η Γερμανία, η Αυστρία, η Σουηδία, και οι Κάτω Χώρες και στις άλλες ομάδες ανήκουν όλες οι άλλες χώρες. Αξιοσημείωτες ομάδες χωρών στο εσωτερικό της δεύτερης ομάδας είναι οι εξής: η Γαλλία, η Ιταλία και η Φινλανδία - Ισπανία, η Ιρλανδία και η Ελλάδα - η Πορτογαλία και το Βέλγιο. Το ενδοευρωπαϊκό εμπόριο αποτελεί τη μερίδα του λέοντος των συνολικών διεθνών συναλλαγών για τις χώρες της Ευρώπης, σύμφωνα με Lane et al, (2007). Το επίπεδο του απευθείας εμπορίου με τις Ηνωμένες Πολιτείες και την Ανατολική Ασία είναι σχετικά χαμηλό, περίπου 10%, αντίστοιχα, στις περισσότερες περιπτώσεις-με κύρια εξαίρεση το υψηλό επίπεδο των εμπορικών συναλλαγών μεταξύ της Ιρλανδίας και των Ηνωμένων Πολιτειών. Επιπλέον, οι Ηνωμένες Πολιτείες και την Ανατολική Ασία έχουν σε γενικές γραμμές παρόμοια σημασία, σαν εμπορικοί εταίροι για τις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες (αν και, φυσικά, η τομεακή σύνθεση του εμπορίου είναι πιθανό να είναι πολύ διαφορετική σε αυτές τις δύο περιοχές). Κατά συνέπεια, ο άμεσος αντίκτυπος της επιβράδυνσης στις Ηνωμένες Πολιτείες για μεμονωμένες ευρωπαϊκές χώρες μέσα από το κανάλι του εμπορίου είναι περιορισμένη σε μέγεθος. Επιπλέον, μια ανακατανομή των δαπανών από τις Ηνωμένες Πολιτείες προς την Ανατολική Ασία ,θα έχει σχεδόν ουδέτερο συνολικό αντίκτυπο, με την αύξηση του εμπορίου προς την Ανατολική Ασία, για αντιστάθμιση από τη μείωση του εμπορίου με τις Ηνωμένες Πολιτείες. Ωστόσο, η κλίμακα του απευθείας εμπορίου είναι ατελές μέτρο, δεδομένου ότι οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις μπορούν να ανταγωνιστούν τις αμερικανικές εταιρείες για το μερίδιο αγοράς από κοινού σε αγορές τρίτων χωρών. Για το λόγο αυτό, είναι επίσης χρήσιμο να ληφθούν υπόψη αυτών των τρίτων χωρών επιπτώσεις στην ποσοτικοποίηση τη σημασία του καναλιού του εμπορίου. Το εξω – κοινοτικό εμπόριο έχει περιορισμένη σημασία για τις

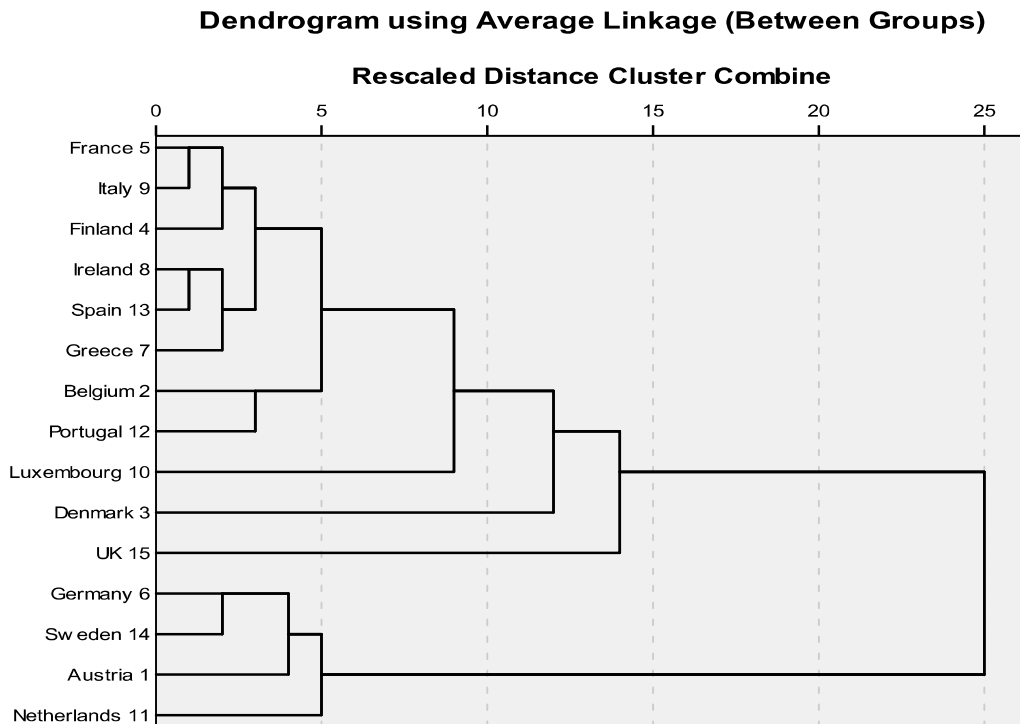
περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες – εκτός από την Ιρλανδία σε κάποιο βαθμό και, σε μικρότερο βαθμό, από το Ηνωμένο Βασίλειο. Επιπλέον, σενάρια στα οποία προβλεπεται συρρίκνωση των συναλλαγών με τις ΗΠΑ, αυτό αντισταθμίζεται από την επέκταση των εμπορικών δραστηριοτήτων στην Ασία και άρα καθιστά γενικά ουδέτερο το συνολικό εμπορικό περιβάλλον για τις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες. Η Γερμανία ήταν ο νικητής από όλες τις άλλες χώρες της Ευρωζώνης στο ενδοκοινοτικό εμπόριο. Τα ελλείμματα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών του ισοζυγίου πληρωμών από όλες τις άλλες χώρες της ΕΕ καλύπτονται από το πλεόνασμα της Γερμανίας κατά το έτος 2009. Χρησιμοποιώντας ένα σκληρό νόμισμα, το Ευρώ, το οποίο δεν είναι αποδεκτό ακόμη για το διεθνές εμπόριο, οι Γερμανοί είχαν εισαγόμενες πρώτες ύλες με χαμηλό κόστος, αύξησαν την παραγωγικότητα της εργασίας, με πολιτικές μείωσης του κόστους και χρησιμοποιώντας βασικά την εσωτερική αγορά της ΕΕ για τις εξαγωγές τους, με συχνά αδιαφανείς εμπορικές πολιτικές (βλέπε σκάνδαλο Siemens), ευεργετήθηκαν περισσότερο από όλους.

Πίνακας 16., Οι κινήσεις του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών

European County	2001		2004		2008
Austria	-	0,80		2,23	3,18
Belgium		3,40		3,49	- 2,53
Denmark		2,56		2,35	2,19
Finland		8,58		6,56	3,01
France		1,95		0,61	- 2,25
Germany		0,01		4,67	6,66
Greece	-	7,27	-	5,87	- 14,53
Ireland	-	0,66	-	0,58	- 5,33
Italy	-	0,06	-	0,94	- 3,40
Luxembourg		8,76		11,86	5,45
Netherlands		2,44		7,52	4,78
Portugal	-	9,91	-	7,58	- 12,09
Spain	-	3,94	-	5,25	- 9,57
Sweden		3,79		6,75	9,79
UK	-	2,07	-	2,07	- 1,63

Πηγή: OECD (2010), Statistics, and authors calculations

Δενδρόγραμμα 5: Ομοιότητες μεταξύ των χωρών χρησιμοποιώντας τις κινήσεις του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών

4.3.5. Το δημόσιο χρέος και το έλλειμμα του ετησίου προϋπολογισμού: Ομοιότητες μεταξύ του δημόσιου χρέους και του ελλείμματος κάθε χώρας

Σε αυτό το τμήμα της εργασίας μας παρουσιάζεται το δημόσιο χρέος και το έλλειμμα του ετησίου προϋπολογισμού προκειμένου να φανούν οι ομοιότητες μεταξύ δημόσιου χρέους και ελλείμματος των χωρών της ΕΕ ». Ο Πίνακας 17 παρουσιάζει το δημόσιο χρέος, το έλλειμμα ως ποσοστό του ΑΕΠ και το ΑΕΠ για έτος 2009. Όλες οι χώρες έχουν έλλειμμα του ετησίου προϋπολογισμού. Σημαντικά ποσά έχουν οι χώρες των PIIGS, η Γαλλία και το Ηνωμένο Βασίλειο. Χρησιμοποιώντας συσχέτιση Karl Pearson

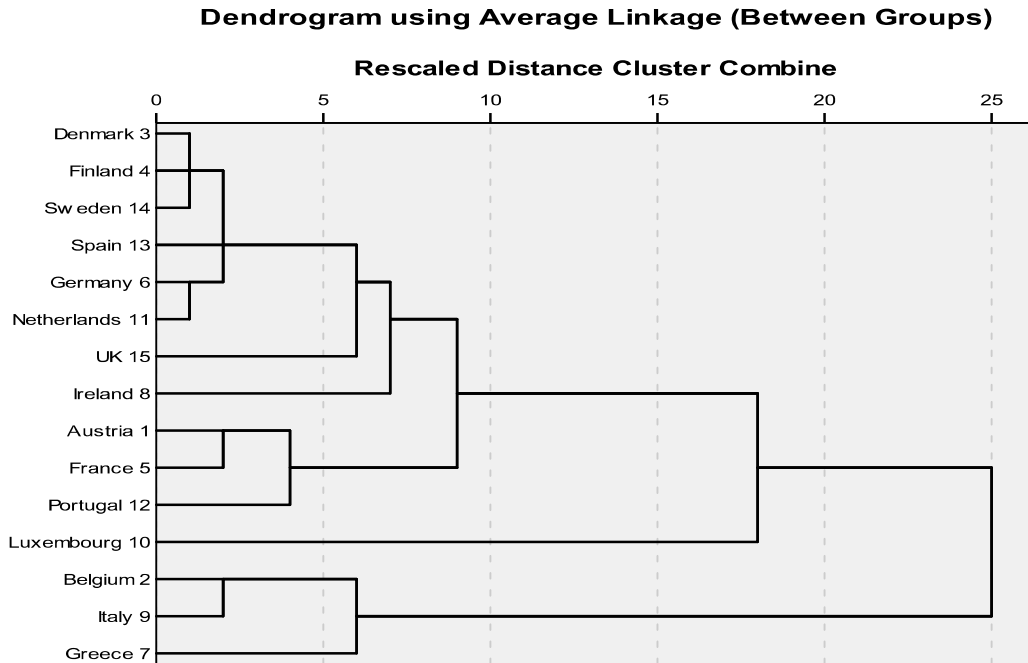
και μέση σχέση μεταξύ των ομάδων, το δενδρόγραμμα 5 παρουσιάζει τη δέσμη των ομοιοτήτων μεταξύ των χωρών, χρησιμοποιώντας το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών του ισοζυγίου πληρωμών και για τα έτη 2001 έως 2008 ως% του ΑΕΠ, προκειμένου να ληφθεί υπόψη και η μεταβλητότητα σε σχέση με το χρόνο. Δύο μεγάλες ομάδες χωρών που έχουν δημιουργηθεί: Πρώτη η Γερμανία, η Αυστρία, η Σουηδία, και οι Κάτω Χώρες και στις άλλες ομάδες ανήκουν όλες οι άλλες χώρες. Αξιοσημείωτες ομάδες χωρών στο εσωτερικό της δεύτερης ομάδας είναι οι εξής: Γαλλία, η Ιταλία και η Φινλανδία - Ισπανία, η Ιρλανδία και η Ελλάδα - η Πορτογαλία και το Βέλγιο.

Πίνακας 17., δημόσιο χρέος , έλλειμα και ΑΕΠ

European County	Gov. Debt 2009	Deficit 2009	GDP in b\$ 2009
Austria	64,31	- 4,15	324,68
Belgium	95,29	- 5,98	391,77
Denmark	37,81	- 2,81	208,11
Finland	37,60	- 2,88	188,13
France	60,79	- 7,50	2.173,32
Germany	43,77	- 3,03	2.975,33
Greece	125,70	- 15,59	330,70
Ireland	45,95	- 14,27	176,81
Italy	106,55	- 5,31	1.951,47
Luxembourg	8,56	- 0,91	42,20
Netherlands	49,87	- 5,46	674,52
Portugal	81,14	- 10,12	266,49
Spain	46,14	- 11,13	1.481,41
Sweden	37,84	- 0,95	345,58
UK	75,06	- 10,84	2.172,53

Πηγή: OECD (2010)

Δενδρόγραμμα 5: Ομοιότητες μεταξύ των χωρών ,συμφωνα με δημόσιο χρέος , έλλειμμα και ΑΕΠ

Ένα ερώτημα που προκύπτει έχει να κάνει με τον τρόπο που μια χώρα μπορεί να μειώσει το δημόσιο χρέος και τα ελλείμματα. Ένα μέτρο για τη μείωση των ελλειμμάτων και του χρέους της κυβέρνησης είναι η πώληση κρατικών περιουσιακών στοιχείων (δηλαδή ιδιωτικοποίηση) σύμφωνα με τη μελέτη των Stuckler et. al (2010), αν και αυτό δεν είναι χωρίς κινδύνους γιατί οι κυβερνήσεις μπορεί να αποτύχουν να ανακτήσουν τα περιουσιακά τους στοιχεία σε μια ύφεση στην αγορά. Τα προγράμματα ιδιωτικοποίησης της Ρωσίας οδήγησαν σε πώληση περιουσιακά στοιχεία με αντιτιμο ένα μικρό μέρος της πραγματικής τους αξίας. Σε ένα από τα χειρότερα παραδείγματα, η εταιρεία πετρελαιοειδών, με περιουσιακά στοιχεία αξίας 8.000.000.000 \$ πωλήθηκε σε πλειοδοτικό διαγωνισμό για 101 εκατομμύρια δολάρια. Η σουηδική κυβέρνηση έκανε ένα σημαντικό κέρδος, όταν μεταπωλούνται προβληματικών τραπεζών στις οποίες είχε εν μέρει εθνικοποιηθεί στις αρχές του 1990 ως απάντηση σε μια κρίση του τραπεζικού συστήματος και η βρετανική κυβέρνηση έχει ήδη συνεδρίαση της κέρδη πολλών

δισεκατομμυρίων λιρών ως αποτέλεσμα των επενδύσεων της σε μερική εθνικοποίηση βρετανικές τράπεζες.

Οι κυβερνήσεις μπορούν να τονώσουν την οικονομία, εναλλακτικά, μέσω της αύξησης της προσφοράς χρήματος, επειδή, όταν μια χώρα αντιμετωπίζει τον κίνδυνο του αποπληθωρισμού, η ζήτηση μειώνεται καθώς οι άνθρωποι περιμένουν τις τιμές να πέσουν. Οι κυβερνήσεις προβληματίζονται ως προς αυτή τη λύση, επειδή η εμπειρία της Γερμανίας στον μεσοπόλεμο, η οποία προχώρησε στην εκτύπωση χρήματος για να πληρώσει τα χρέη του πολέμου οδήγησε σε απότομη αύξηση του πληθωρισμού και τελικά στον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο. Αυτή η ακολουθία των γεγονότων αναγνωρίζεται πλέον ως μια ακραία περίπτωση, και πολλοί οικονομολόγοι υποστηρίζουν ότι ο πληθωρισμός δεν εμποδίζει την ανάπτυξη, αρκεί να μην αυξηθεί πάνω από περίπου 8-10%, οδηγώντας σε κρίση «υπερ-πληθωρισμού». Οι επιλογές, όμως είναι περιορισμένες, διότι όταν τα επιτόκια βρίσκονται ήδη κοντά στο μηδέν. Αντ' αυτού, οι κεντρικές τράπεζες αυξάνουν την προσφορά χρήματος σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα για να τους ενθαρρύνει να δανείσουν ακόμη μεγαλύτερη ποσά (μια προσέγγιση γνωστή ως «ποσοτική χαλάρωση», Έτσι, το μέτρο αυτό έχει χρησιμοποιηθεί από την Τράπεζα της Αγγλίας, την Ομοσπονδιακή Τράπεζα των ΗΠΑ και την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, αν και υπάρχει πλέον μεγάλη πίεση για περαιτέρω διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις του Βρετανικού τραπεζικού τομέα να διασφαλίσουν ότι τα χρήματα αυτά δανείζονται προκειμένου να διοχετευθούν στις επιχειρήσεις. Αν και η λύση αυτή προορίζεται κυρίως για να αυξηθεί η προσφορά χρήματος, η ποσοτική χαλάρωση θα τείνει να αυξήσει τον πληθωρισμό και να μειώσει έτσι την αξία του χρέους που πραγματοποιήθηκε σε εθνικό νόμισμα. Μια άλλη λύση φαίνεται να είναι το να δανειστούν οι χώρες περισσότερα χρήματα. Οι περισσότερες κυβερνήσεις υιοθετούν αυτή την προσέγγιση, μέσα από την έκδοση μακροπρόθεσμων ομολόγων του Δημοσίου. Το σκεπτικό είναι ότι το αποτέλεσμα των επενδύσεων βοηθά τις χώρες να αναπτυχθούν από το χρέος, όσο βεβαία η οικονομία αναπτύσσεται με ταχύτερο ρυθμό

από ό, τι τα επιτόκια (που επί του παρόντος βρισκονται σε χαμηλά επίπεδα ρεκόρ). Μια άλλη επιλογή είναι να περικόπουν οι δημόσιες δαπάνες. Αυτό έγινε στην Ιαπωνία στη δεκαετία του 1990, αλλά απέτυχε. Με το κοψίμο των δημοσίων δαπανών, αφαιρούνται χρήματα από την οικονομία και μάλιστα σε μια περίοδο κατά την οποία η παροχή φορολογικού κινήτρου είναι αναγκαία, με αποτέλεσμα την περαιτέρω απώλεια εσόδων. Οι επιπτώσεις επεκτείνονται όμως όχι μόνο στους άμεσα υπευθύνους αλλά και άλλου . Π.χ. Η επιπτώση στη δημόσια υγεία μπορεί να είναι σημαντική . Όσοι επικαλούνται περικοπές των δημοσίων δαπανών προκειμένου να μειωθεί το χρέος , επικεντρώνονται όχι μόνο στο διάσωση των τραπεζών που προκάλεσαν το πρόβλημα, αλλά επίσης και στις δημόσιες υπηρεσίες. Οι εν λόγω περικοπές είναι πιθανό να έχουν αντίκτυπο σε εκείνους που δεν έχουν μέσα για να ανταπεξέλθουν από οικονομικούς κλυδωνισμούς, και οι οποίοι είναι πιθανό να ζουν σε παραμεθόριες περιοχές . φαινεται λοιπόν να γίνεται μια αναδιανομή των πόρων από τους φτωχούς προς τους πλούσιους δεδομένου ότι δεν υπάρχουν πλέον σαφείς αποδείξεις από τα ιστορικά στοιχεία που να ενισχυουν την αποψη ότι μειώνοντας τις κοινωνικές δαπάνες οφελείται εστω και μακροπροθεσμα η κοινωνια.

Μια άλλη λύση είναι να αυξηθούν οι φόροι, όπως αναφέρεται στην αντίστοιχη ενότητα. Μια τρίτη επιλογή είναι να αυξηθεί η ανταγωνιστικότητα. Ανταγωνιστικές οικονομίες θα είναι σε θέση να μειώσουν το υψηλό δημόσιο χρέος στο μέλλον. Η πρόσφατη ελληνική τραγωδία υπογραμμίζει την ανάγκη για μεγαλύτερη ευελιξία της αγοράς εργασίας στη ζώνη του ευρώ, σύμφωνα με Holger (2010). Η δημοσιονομική εξυγίανση στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες είναι επιτακτική. Οι ακαμπτες αγορές εργασίας είναι ένα καίριο εμπόδιο για μια γρήγορη προσαρμογή της ανταγωνιστικότητας. Έτσι, οι μεταρρυθμίσεις προς την κατεύθυνση για πιο ευέλικτες αγορές εργασίας θα πρέπει να εφαρμοστούν το συντομότερο δυνατό σε χώρες της ζώνης του ευρώ .Ανακοινώθηκαν μέτρα λιτότητας στην Ιρλανδία, την Ελλάδα, την Ισπανία και την Πορτογαλία οι οποίες επηρεάζουν ουσιαστικά το δημόσιο τομέα είναι ένα βήμα προς τη σωστή κατεύθυνση, αλλά πρέπει να υποστηρίζονται από μια μείωση της νομοθεσίας για την προστασία της

απασχόλησης και μείωση ή κατάργηση των κατώτατων μισθών (άμεσων και έμμεσων) και των συλλογικών συμβάσεων . Η διαδικασία προσαρμογής θα είναι επώδυνη, αλλά είναι απαραίτητη προϋπόθεση για μια βιώσιμη οικονομική ανάκαμψη και μείωση της μακροχρόνιας ανεργίας. Η εναλλακτική λύση θα ήταν μια μακροχρόνια περίοδο βραδείας ανάπτυξης και υψηλής ανεργίας, όπως τη βιώνουν από τη Γερμανία μετά την επανένωση. Αυτό το σενάριο βεβαίως δεν απαιτεί περαιτέρω βήμα προς την πολιτική ένωση, ούτε για τη δημιουργία κοινής μισθολογικής πολιτικής σε υπερεθνικό επίπεδο .

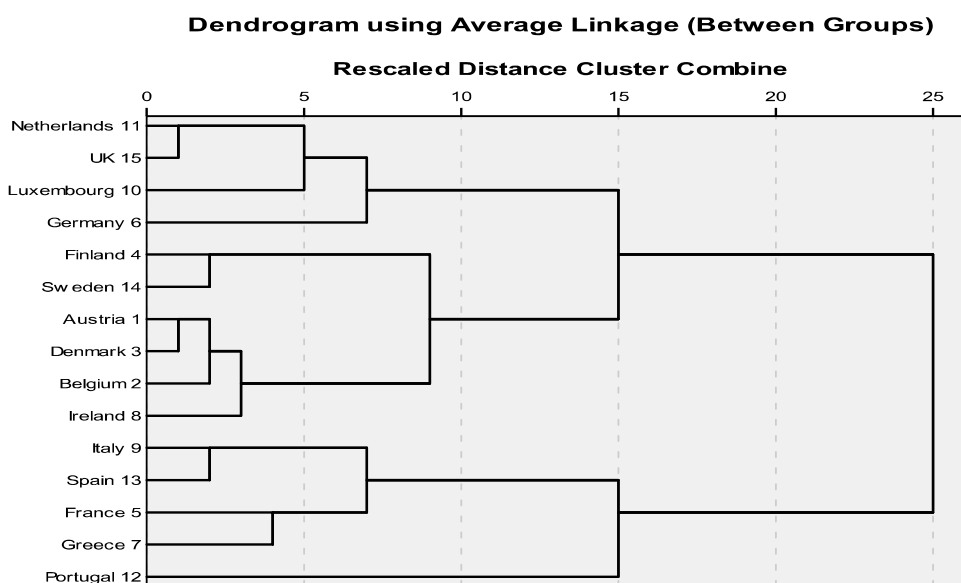
Ως εκ τούτου, για τη διασφάλιση της διαδικασίας ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, θα πρέπει να αφήσουμε τη ρύθμιση των ενδοκοινοτικών συναλλαγών και τις ανισορροπίες στις αγορές (και πάλι) και να δοθεί η έμφαση στις πολιτικές για τη διαμόρφωση κινήτρων για τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις των οικονομιών .

5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Χρησιμοποιώντας την Ευκλείδειο απόσταση και μέση σχέση μεταξύ των ομάδων, παράγεται το σύμπλεγμα των ομοιοτήτων μεταξύ των χωρών με βάση κριτήρια από τα προαναφερθέντα στοιχεία της οικονομίας, όπως το δημόσιο χρέος και έλλειμμα, τα συνολικά φορολογικά έσοδα, και περιουσιακά στοιχεία της Τράπεζας όλες αυτές οι μεταβλητές ως% του ΑΕΠ, και τα ακαθάριστα έσοδα των μισθών ανά χώρα σε Ευρώ.

Αυτές οι ομοιότητες παρουσιάζονται στο δενδρόγραμμα 7.

Δενδρόγραμμα 7.: Ομοιότητες μεταξύ των 15 χωρών της Ε.Ε.

Οι χώρες της ΕΕ κατατάσσονται σε 2 ξεχωριστές ομάδες. Η πρώτη ομάδα αποτελείται από δύο υποομάδες, συμπεριλαμβανομένης της Ολλανδίας, του Ηνωμένου Βασιλείου, του Λουξεμβούργου και της Γερμανίας - που χαρακτηρίζονται από ανεπτυγμένο χρηματοπιστωτικό τομέα με ισορροπημένη δημοσιονομική πολιτική-και η δεύτερη

υποομάδα αποτελείται από δύο ομάδες, αφενός από τη Φινλανδία και τη Σουηδία και αφετέρου από την Αυστρία και τη Δανία . Οι χώρες με αρκετά χρηματοοικονομικά προβλήματα χρέους (το Βέλγιο και η Ιρλανδία) συνδέονται με την δεύτερη ομάδα. Η δεύτερη μεγάλη ομάδα αποτελείται από χώρες της Νότιας Ευρώπης, όπως η Ιταλία, η Ισπανία, η Γαλλία η Ελλάδα και η Πορτογαλία, και χαρακτηρίζεται από υψηλό έλλειμμα και υψηλό δημόσιο χρέος, χαμηλά ακαθάριστα έσοδα των μισθών και των ενεργητικών των τραπεζών ως προς το ΑΕΠ, χαμηλή ή μέση συνολική απόδοση φορολογίας , και μειώσεις ή ελλείμματα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών του ισοζυγίου πληρωμών.

Οι διαφορές και οι ανισορροπίες μεταξύ των χωρών της ΕΕ αντικατοπτρίζουν τις διαφορετικές εθνικές νομοθεσίες για την οικονομική και δημοσιονομική πολιτική, όπως: ανισότητες στην κινητικότητα των παραγωγικών συντελεστών, διαφοροποιήσεις στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών του ισοζυγίου πληρωμών, διαφορετικά επίπεδα επέκτασης στα δάνεια και απαιτήσεις ή στη χρήση των χρηματοδοτικών ή πιστωτικών προϊόντων. Αυτό το πρόβλημα θα θέσει σε σοβαρό περιφερειακό πρόβλημα την ΕΕ, και ιδιαίτερα τις χώρες της ΟΝΕ, οι οποίες έχουν ήδη ένα κοινό νόμισμα και κοινή νομισματική πολιτική.

Σύμφωνα με την ανάλυσή μας, η Ιταλία ,η Ισπανία, η Γαλλία η Ελλάδα και η Πορτογαλία, όλες τους χώρες στο Νότο της Ευρώπης, αντιμετωπίζουν κρίση ή θα αντιμετωπίσουν την κρίση στο εγγύς μέλλον. Τα προβλήματα της Ιρλανδίας και του Βελγίου είναι αρκετά διαφορετικά από αυτά των χωρών του Νότου. Τα στοιχεία από τη μελέτη μας είναι ότι έχουν δημιουργηθεί υπο ομάδες στο εσωτερικό της ΕΕ με κοινά χαρακτηριστικά.

Οι πολιτικές που αναφέρονται πιο πάνω για τη μείωση του δημοσίου χρέους της Ευρωζώνης είναι δυνατόν να οδηγήσουν σε κοινωνική δυσaréσκεια, και μπορεί και να

οδηγήσουν σε κατάρρευση την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η μόνη πολιτική που φαίνεται να είναι αποτελεσματική είναι η πλήρης ενσωμάτωση των χωρών σε μια κοινή φορολογική και νομισματική πολιτική στη βάση της αλληλεγγύης .

Η υφιστάμενη κρίση του χρέους μπορεί να αντιμετωπιστεί με μέτρα όπως: Το πρώτο μέτρο αφορά την αντικατάσταση του δημόσιου χρέους κάθε χώρας με ένα κοινό χρέος της Ευρωζώνης, με μακροχρόνια Ευρωμόλογα υπό τη διαχείριση μιας ομοσπονδιακής τράπεζας όπως η ΕΚΤ, προκειμένου να μειωθεί το κόστος χρηματοδότησης . Η ΕΚΤ πρέπει, επίσης, να αναλάβει δράσεις στη δευτερογενή αγορά ομολόγων, για την αντιμετώπιση των ανισορροπιών των spreads. Το δεύτερο μέτρο αφορά την ελαχιστοποίηση του καθαρού δανεισμού του προϋπολογισμού με πολιτικές περικοπής των δημοσίων δαπανών . Η πολιτική των ιδιωτικοποιήσεων είναι ένα δευτερεύον μέτρο και θα είναι χρήσιμο, όχι από την άμεση είσπραξη των πόρων, αλλά μέσα από την εκκίνηση των επενδύσεων θα ξεκινήσουν κινήσεις κεφαλαίων που θα βοηθήσουν την οικονομική ανάπτυξη (με την αύξηση του ΑΕΠ και μείωση της ανεργίας). Ένα κοινό φορολογικό καθεστώς για όλες τις χώρες της ΕΕ μπορεί να εξαλείψει τις ανισορροπίες και να επιτρέψει την κινητικότητα του κεφαλαίου και της εργασίας. Τέλος, η πρόσφατη κρίση είναι σαφώς ένα περιφερειακό πρόβλημα της Ευρωζώνης και μόνο οι περιφερειακές πολιτικές είναι κατάλληλες λύσεις.

Από την ανάλυση πθ προηγήθηκε προκύπτει σαφώς ότι αν δεν αλλάξει άμεσα η Ευρωπαϊκή πολιτική , πέρα από τα PIIGS και ισχυρότερες χώρες της Ε.Ε. όπως η Γαλλία , το Βέλγιο κ.α. κινδυνεύουν άμεσα να συμπαρασυρθούν στη δίνη της κρίσης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Καρλής, Δ., (2005) *Πολυμεταβλητή Στατιστική Ανάλυση*. Αθήνα: Εκδόσεις Σταμούλη
- Λαμπράκης, Δ. Π., (1983) *Στοιχεία Στατιστικής*. Αθήνα.
- Robert L. Heilbroner – Lester C. Thurow, Για την κατανόηση της μικροοικονομικής Εκδόσεις Παπαζήση, 1981
- Robert L. Heilbroner – Lester C. Thurow, Για την κατανόηση της μακροοικονομικής Εκδόσεις Παπαζήση, 1981
- David Begg, Εισαγωγή στην Οικονομική τόμος Α,Β, Εκδόσεις Κριτική 2006
- John Kenneth Galbraith, Το μεγάλο κραχ του 1929, Εκδόσεις Λιβάνη, 2000
- Joseph E. Stiglitz, Ο θρίαμβος της απληστίας, Εκδόσεις Παπαδόπουλος, 2010
- Κόνσολας Νικόλαος , Σύγχρονη Περιφερειακή Οικονομική πολιτική , Εκδόσεις Παπαζήση ,1997
- Codogno Lorenzo, Favero Carlo and Missale Alessandro (2003). Yield spreads on EMU government bonds, *Economic Policy* October 2003 pp. 503–532
- Goddard John, Molyneux Philip, Wilson O.S John, Tavakoli Manouche, (2007). European banking: An overview. *Journal of Banking & Finance* Vol.31 pp. 1911–1935.
- Hodson Dermot (2010). The EU Economy: The Euro Area in 2009 *Journal of Common Market Studies*, Volume 48 Annual Review pp. 225–242
- Lane R. Philip and Milesi-Ferretti Gian Maria, (2007). Europe and global imbalances *Economic Policy* July pp. 519–573
- Manganelli Simone and Wolswijk Guido (2009). What drives spreads in the euro area government bond market? *Economic Policy* April 2009 pp. 191–240
- Mardia V.K, Kent J.T, and Bibby J.M (1979), *Multivariate Analysis*, Academic Press; London.
- Rogers H. John, (2007). Monetary union, price level convergence, and inflation: How close is Europe to the USA? *Journal of Monetary Economics*, vol. 54, pp.785–796
- Rompuy Van Herman, (2010), Lessons from a crisis: reflections on economic governance for Europe, *European View* 9:pp.133–139.
- Stuckler David, Basu Sanjay, McKee Martin, Suhrcke Marc (2010), Responding to the economic crisis: a primer for public health professionals, *Journal of Public Health* Vol. 32, No. 3, pp. 298–306
- Wilkes G. A Balancing Act: Fair Solutions to a Modern Debt Crisis. London: Centre Forum, 2009
- Wilkes G. Slash and Grow? Spending Cuts and Economic Recovery. London: Centre Forum, 2009.

Wyplosz Charles (2006). European Monetary Union: the dark sides of a major success *Economic Policy* April pp. 207–261

Zemanek Holger (2010). Competitiveness Within the Euro Area: the problem that still needs to be solved *Economic Affairs*, Institute of Economic Affairs, pp.42-47.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Πίνακας 18 Ιστορία της Διεύρυνσης

Έτος	Ιστορία της Διεύρυνσης	Σύνολο
1957	Βέλγιο Γαλλία Γερμανία Ιταλία Λουξεμβούργο Ολλανδία	6
1973	Δανία Ιρλανδία Ηνωμένο Βασίλειο	9
1981	Ελλάδα	10
1986	Πορτογαλία Ισπανία	12
1995	Αυστρία Φινλανδία Σουηδία	15
2004	Κύπρος Τσεχία Σλοβακία Εσθονία Λετονία Λιθουανία Πολωνία Ουγγαρία Μάλτα Σλοβενία	25
2007	Βουλγαρία Ρουμανία	27

Πίνακας 19 Αριθμός Τραπεζών

Χώρες	1985ΑΡΙΘ.ΤΡΑΠΕΖΩΝ	1995ΑΡΙΘ.ΤΡΑΠΕΖΩΝ	2004ΑΡΙΘ.ΤΡΑΠΕΖΩΝ	2008ΑΡΙΘ.ΤΡΑΠΕΖΩΝ
ΑΥΣΤΡΙΑ	1.406,00	1.041,00	796,00	803,00
ΒΕΛΓΙΟ	120,00	143,00	104,00	105,00
ΔΑΝΙΑ	259,00	202,00	202,00	171,00
ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ	498,00	381,00	364,00	357,00
ΓΑΛΛΙΑ	1.952,00	1.469,00	897,00	728,00
ΓΕΡΡΜΑΝΙΑ	4.739,00	3.785,00	2.148,00	1.989,00
ΕΛΛΑΔΑ	41,00	53,00	62,00	66,00
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	42,00	56,00	80,00	501,00
ΙΤΑΛΙΑ	1.101,00	970,00	801,00	818,00
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	177,00	220,00	169,00	152,00
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	178,00	102,00	461,00	302,00
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	226,00	233,00	200,00	175,00
ΙΣΠΑΝΙΑ	364,00	506,00	346,00	362,00
ΣΟΥΗΔΙΑ	598,00	249,00	222,00	182,00
ΒΡΕΤΑΝΙΑ	772,00	564,00	413,00	391,00

OECD 2010

Πίνακας 20 Ενεργητικά τραπεζών

Χώρες	1985ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΑ	1995ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΑ	2004ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΑ	2008ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΑ
ΑΥΣΤΡΙΑ	-	-	635,00	1.068,00
ΒΕΛΓΙΟ	286,00	589,00	914,00	1.272,00
ΔΑΝΙΑ	96,00	126,00	607,00	1.092,00
ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ	-	-	212,00	384,00
ΓΑΛΛΙΑ	1.349,00	2.514,00	4.415,00	7.225,00
ΓΕΡΡΜΑΝΙΑ	1.495,00	3.584,00	6.584,00	7.875,00
ΕΛΛΑΔΑ	69,00	94,00	230,00	462,00
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	21,00	46,00	722,00	1.412,00
ΙΤΑΛΙΑ	547,00	1.070,00	2.276,00	3.628,00
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	170,00	445,00	695,00	932,00
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	227,00	650,00	1.678,00	2.235,00
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	38,00	116,00	345,00	482,00
ΙΣΠΑΝΙΑ	311,00	696,00	1.717,00	3.831,00
ΣΟΥΗΔΙΑ	-	-	583,00	900,00
ΒΡΕΤΑΝΙΑ	1.294,00	2.000,00	6.970,00	8.840,00

OECD 2010

Πίνακας 21. Υποκαταστήματα τραπεζών

Χώρες	1985ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ	1995ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ	2004ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ	2008ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ
ΑΥΣΤΡΙΑ	-	-	4.360,00	4.243,00
ΒΕΛΓΙΟ	8.207,00	7.668,00	4.837,00	4.316,00
ΔΑΝΙΑ	3.411,00	2.215,00	2.021,00	2.192,00
ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ	-	1.612,00	1.585,00	1.672,00
ΓΑΛΛΙΑ	25,78	26,61	26,37	39,63
ΓΕΡΡΜΑΝΙΑ	39,93	44,01	45,51	39,53
ΕΛΛΑΔΑ	1.815,00	2.417,00	3.403,00	4.095,00
ΙΡΑΝΔΙΑ	-	808,00	909,00	895,00
ΙΤΑΛΙΑ	13,03	20,84	30,95	34,14
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	120,00	224,00	253,00	229,00
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	6.868,00	6.729,00	3.649,00	3.421,00
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	1.494,00	3.401,00	5.408,00	6.391,00
ΙΣΠΑΝΙΑ	32,50	36,41	40,62	46,07
ΣΟΥΗΔΙΑ	-	-	2.018,00	2.025,00
ΒΡΕΤΑΝΙΑ	2,22	17,52	13,39	12,51

OECD 2010

Πίνακας 22 Εργαζόμενοι στις τράπεζες

Χώρες	1985ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ	1995ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ	2004ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ	2008ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ
ΑΥΣΤΡΙΑ	-	-	73,00	79,00
ΒΕΛΓΙΟ	71,00	77,00	71,00	65,00
ΔΑΝΙΑ	52,00	47,00	44,00	53,00
ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ	-	31,00	25,00	26,00
ΓΑΛΛΙΑ	449,00	408,00	425,00	492,00
ΓΕΡΡΜΑΝΙΑ	591,00	724,00	712,00	686,00
ΕΛΛΑΔΑ	27,00	54,00	59,00	66,00
ΙΡΑΝΔΙΑ	-	-	36,00	41,00
ΙΤΑΛΙΑ	319,00	337,00	337,00	340,00
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	10,00	19,00	23,00	27,00
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	92,00	111,00	115,00	116,00
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	59,00	60,00	53,00	62,00
ΙΣΠΑΝΙΑ	244,00	249,00	246,00	276,00
ΣΟΥΗΔΙΑ	-	-	39,00	50,00
ΒΡΕΤΑΝΙΑ	350,00	383,00	511,00	496,00

OECD 2010

Πίνακας 23 . Κοινωνικές Δαπάνες

Χώρες	ΕΣΟΔΑ ΑΞΙΕΣ ΚΑΦΑΛΙΑΚΑ ΚΕΡΔΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑ	ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ	ΑΓΑΘΑ & ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ
ΑΥΣΤΡΙΑ	27,93	34,89	1,27	28,07
ΒΕΛΓΙΟ	35,91	33,39	4,72	25,17
ΔΑΝΙΑ	61,30	2,05	3,93	31,86
ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ	35,90	29,79	2,58	31,44
ΓΑΛΛΙΑ	20,75	39,25	8,15	24,94
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	28,82	38,80	2,29	29,65
ΕΛΛΑΔΑ	25,11	34,07	4,55	35,91
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	35,80	19,79	8,22	34,94
ΙΤΑΛΙΑ	32,57	31,77	6,22	24,38
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	35,29	30,10	6,61	27,76
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	-	-	-	-
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	26,32	32,74	3,63	36,60
ΙΣΠΑΝΙΑ	29,98	39,44	6,36	23,27
ΣΟΥΗΔΙΑ	35,15	24,44	2,35	29,09
ΒΡΕΤΑΝΙΑ	38,45	19,74	12,32	28,99

OECD 2010

Πίνακας 24 . φόρος ακίνητης περιουσίας ως ποσοστό του ΑΕΠ

Χώρες	ΦΟΡΟΣ ΑΚ.ΠΕΡΙΟΥΣ 2002	ΦΟΡΟΣ ΑΚ.ΠΕΡΙΟΥΣ 2003	ΦΟΡΟΣ ΑΚ.ΠΕΡΙΟΥΣ 2004	ΦΟΡΟΣ ΑΚ.ΠΕΡΙΟΥΣ 2005	ΦΟΡΟΣ ΑΚ.ΠΕΡΙΟΥΣ 2006	ΦΟΡΟΣ ΑΚ.ΠΕΡΙΟΥΣ 2007	ΦΟΡΟΣ ΑΚ.ΠΕΡΙΟΥΣ 2008	ΦΟΡΟΣ ΑΚ.ΠΕΡΙΟΥΣ 2009
ΑΥΣΤΡΙΑ	0,55	0,56	0,56	0,56	0,59	0,58	0,54	0,54
ΒΕΛΓΙΟ	1,82	1,91	2,15	2,12	2,26	2,25	2,20	2,04
ΔΑΝΙΑ	1,72	1,82	1,84	1,89	1,87	1,86	1,97	1,89
ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ	1,07	1,04	1,12	1,20	1,11	1,12	1,11	1,11
ΓΑΛΛΙΑ	3,08	3,15	3,30	3,44	3,49	3,48	3,36	3,41
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	0,81	0,84	0,86	0,86	0,87	0,90	0,86	0,85
ΕΛΛΑΔΑ	1,50	1,42	1,32	1,33	1,35	1,43	1,49	1,34
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	1,50	1,87	2,08	2,39	2,87	2,53	1,84	2,29
ΙΤΑΛΙΑ	2,13	3,25	2,51	2,04	2,13	2,11	1,86	2,71
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	3,15	2,86	2,93	3,20	3,32	3,47	2,65	2,48
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	2,00	1,91	1,97	2,03	1,82	1,81	1,64	-
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	1,16	1,13	1,09	1,19	1,23	1,35	1,25	-
ΙΣΠΑΝΙΑ	2,28	2,52	2,79	3,07	3,23	3,02	2,26	1,95
ΣΟΥΗΔΙΑ	1,53	1,52	1,53	1,45	1,43	1,16	1,08	1,09
ΒΡΕΤΑΝΙΑ	4,16	4,09	4,20	4,30	4,51	4,54	4,16	4,23

OECD 2010

Πίνακας 25 . Φόροι στα αγαθά και τις υπηρεσίες ως ποσοστό του ΑΕΠ

Χώρες	Tax on G & S2002	Tax on G & S2003	Tax on G & S2004	Tax on G & S2005	Tax on G & S2006	Tax on G & S2007	Tax on G & S2008	Tax on G & S2009
ΑΥΣΤΡΙΑ	12,55	12,44	12,35	12,14	11,69	11,59	11,55	12,00
ΒΕΛΓΙΟ	11,03	10,94	11,17	11,27	11,31	10,99	10,84	10,88
ΔΑΝΙΑ	16,00	15,80	15,99	16,27	16,41	16,32	15,63	15,34
ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ	13,51	14,10	13,81	13,77	13,65	12,93	12,95	13,55
ΓΑΛΛΙΑ	11,12	10,99	11,09	11,11	10,78	10,73	10,57	10,45
ΓΕΡΡΜΑΝΙΑ	10,31	10,41	10,11	10,06	10,03	10,52	10,55	10,97
ΕΛΛΑΔΑ	12,28	11,37	11,02	11,04	11,49	11,53	11,36	10,57
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	10,78	10,66	11,18	11,37	11,41	11,17	10,67	9,72
ΙΤΑΛΙΑ	11,15	10,74	10,83	10,78	11,09	10,96	10,61	10,61
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	10,65	10,50	11,19	10,88	9,98	9,80	9,94	10,40
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	11,56	11,72	11,93	12,22	12,14	11,99	11,83	-
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	12,64	12,79	12,73	13,38	13,66	13,21	12,92	-
ΙΣΠΑΝΙΑ	9,65	9,71	9,77	9,90	9,86	9,51	8,34	7,15
ΣΟΥΗΔΙΑ	12,73	12,73	12,57	12,76	12,61	12,61	12,84	13,49
ΒΡΕΤΑΝΙΑ	11,26	11,23	11,12	10,81	10,60	10,53	10,29	9,96

OECD 2010

Πίνακας 25. Φόρος εταιρειών ως ποσοστό του ΑΕΠ

Χώρες	ΦΟΡΟΣ ΕΤΑΙΡΙΩΝ2002	ΦΟΡΟΣ ΕΤΑΙΡΙΩΝ2003	ΦΟΡΟΣ ΕΤΑΙΡΙΩΝ2004	ΦΟΡΟΣ ΕΤΑΙΡΙΩΝ2005	ΦΟΡΟΣ ΕΤΑΙΡΙΩΝ2006	ΦΟΡΟΣ ΕΤΑΙΡΙΩΝ2007	ΦΟΡΟΣ ΕΤΑΙΡΙΩΝ2008	ΦΟΡΟΣ ΕΤΑΙΡΙΩΝ2009
ΑΥΣΤΡΙΑ	2,20	2,17	2,26	2,22	2,19	2,43	2,45	1,71
ΒΕΛΓΙΟ	3,04	2,87	3,09	3,31	3,54	3,45	3,32	2,54
ΔΑΝΙΑ	2,87	2,90	3,16	3,92	4,34	3,77	3,41	2,38
ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ	4,17	3,41	3,52	3,34	3,39	3,87	3,50	2,04
ΓΑΛΛΙΑ	2,86	2,48	2,76	2,41	2,97	2,97	2,91	1,44
ΓΕΡΡΜΑΝΙΑ	1,01	1,26	1,57	1,72	2,10	2,19	1,89	1,33
ΕΛΛΑΔΑ	3,38	2,91	2,99	3,28	2,70	2,52	2,46	-
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	3,69	3,69	3,58	3,40	3,78	3,37	2,79	2,38
ΙΤΑΛΙΑ	3,11	2,77	2,82	2,79	3,41	3,81	3,71	3,08
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	8,03	7,33	5,72	5,79	4,92	5,28	5,09	5,42
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	3,31	2,81	3,05	3,77	3,31	3,24	3,16	-
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	3,30	2,78	2,87	2,68	2,93	3,57	3,63	-
ΙΣΠΑΝΙΑ	3,18	3,07	3,39	3,85	4,13	4,65	2,80	2,20
ΣΟΥΗΔΙΑ	2,29	2,42	3,02	3,68	3,64	3,71	2,98	2,82
ΒΡΕΤΑΝΙΑ	2,82	2,70	2,83	3,33	3,94	3,41	3,55	2,76

OECD 2010

Πίνακας 26 ατομικό εισόδημα ως ποσοστό του ΑΕΠ

Χώρες	ΑΤΟΜ. ΕΙΣΟΔΗΜΑ2002	ΑΤΟΜ. ΕΙΣΟΔΗΜΑ2003	ΑΤΟΜ. ΕΙΣΟΔΗΜΑ2004	ΑΤΟΜ. ΕΙΣΟΔΗΜΑ2005	ΑΤΟΜ. ΕΙΣΟΔΗΜΑ2006	ΑΤΟΜ. ΕΙΣΟΔΗΜΑ2007	ΑΤΟΜ. ΕΙΣΟΔΗΜΑ2008	ΑΤΟΜ. ΕΙΣΟΔΗΜΑ2009
ΑΥΣΤΡΙΑ	9,98	10,00	9,77	9,30	9,33	9,45	9,88	9,52
ΒΕΛΓΙΟ	14,19	13,93	13,76	13,78	13,19	13,03	13,45	12,97
ΔΑΝΙΑ	25,61	25,50	24,89	24,85	24,80	25,32	25,23	26,55
ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ	13,97	13,69	13,26	13,48	13,30	13,02	13,32	13,43
ΓΑΛΛΙΑ	7,51	7,54	7,39	7,92	7,73	7,41	7,52	7,26
ΓΕΡΡΜΑΝΙΑ	8,90	8,48	7,94	8,08	8,60	9,03	9,60	9,33
ΕΛΛΑΔΑ	4,57	4,36	4,44	4,65	4,69	4,81	4,77	-
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	7,38	7,63	8,26	8,30	8,76	8,78	8,01	7,57
ΙΤΑΛΙΑ	10,51	10,50	10,42	10,41	10,74	11,12	11,60	11,66
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	6,37	6,54	6,65	7,14	7,45	7,15	7,72	7,80
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	6,85	6,60	6,11	6,91	7,31	7,68	7,48	-
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	5,32	5,34	5,15	5,24	5,34	5,56	5,64	-
ΙΣΠΑΝΙΑ	6,54	6,35	6,14	6,42	6,82	7,40	7,14	6,67
ΣΟΥΗΔΙΑ	14,67	15,16	15,30	15,44	15,42	14,64	13,81	13,48
ΒΡΕΤΑΝΙΑ	10,35	9,90	9,95	10,40	10,56	10,86	10,73	10,44

OECD 2010

Πίνακας 27 Φόρος εισοδήματος -κερδών

Χώρες	ΦΟΡΟΣ ΕΙΣΟΔ. ΚΕΡΔΩΝ 2002	ΦΟΡΟΣ ΕΙΣΟΔ. ΚΕΡΔΩΝ 2003	ΦΟΡΟΣ ΕΙΣΟΔ. ΚΕΡΔΩΝ 2004	ΦΟΡΟΣ ΕΙΣΟΔ. ΚΕΡΔΩΝ 2005	ΦΟΡΟΣ ΕΙΣΟΔ. ΚΕΡΔΩΝ 2006	ΦΟΡΟΣ ΕΙΣΟΔ. ΚΕΡΔΩΝ 2007	ΦΟΡΟΣ ΕΙΣΟΔ. ΚΕΡΔΩΝ 2008	ΦΟΡΟΣ ΕΙΣΟΔ. ΚΕΡΔΩΝ 2009
ΑΥΣΤΡΙΑ	12,96	12,81	12,61	11,98	12,06	12,60	13,13	11,94
ΒΕΛΓΙΟ	17,25	16,84	16,87	17,11	16,75	16,51	16,79	15,52
ΔΑΝΙΑ	28,56	28,83	29,65	31,16	29,90	29,36	29,17	29,52
ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ	18,15	17,09	16,78	16,82	16,69	16,89	16,82	15,47
ΓΑΛΛΙΑ	10,37	10,01	10,15	10,33	10,70	10,38	10,43	8,69
ΓΕΡΡΜΑΝΙΑ	9,91	9,74	9,51	9,80	10,70	11,22	11,49	10,66
ΕΛΛΑΔΑ	8,08	7,39	7,51	8,05	7,54	7,49	7,34	7,39
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	11,07	11,32	11,84	11,69	12,55	12,15	10,80	9,95
ΙΤΑΛΙΑ	13,41	12,92	12,88	12,88	13,93	14,65	14,87	14,18
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	14,40	13,87	12,37	12,93	12,38	12,42	12,81	13,22
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	10,16	9,40	9,16	10,68	10,62	10,92	10,64	-
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	8,63	8,12	8,02	7,92	8,27	9,13	9,26	-
ΙΣΠΑΝΙΑ	9,96	9,62	9,76	10,48	11,20	12,40	10,26	9,21
ΣΟΥΗΔΙΑ	16,95	17,58	18,32	19,12	19,06	18,35	16,79	16,30
ΒΡΕΤΑΝΙΑ	13,17	12,60	12,79	13,73	14,50	14,27	14,28	13,20

OECD 2010

Πίνακας 28 Συνολικός φόρος ως ποσοστό του ΑΕΠ

Χώρες	ΣΥΝΟΛ. ΦΟΡΟΣ2002	ΣΥΝΟΛ. ΦΟΡΟΣ2003	ΣΥΝΟΛ. ΦΟΡΟΣ2004	ΣΥΝΟΛ. ΦΟΡΟΣ2005	ΣΥΝΟΛ. ΦΟΡΟΣ2006	ΣΥΝΟΛ. ΦΟΡΟΣ2007	ΣΥΝΟΛ. ΦΟΡΟΣ2008	ΣΥΝΟΛ. ΦΟΡΟΣ2009
ΑΥΣΤΡΙΑ	43,97	43,80	43,40	42,40	41,87	42,08	42,70	42,77
ΒΕΛΓΙΟ	44,80	44,33	44,48	44,56	44,25	43,75	44,16	43,22
ΔΑΝΙΑ	47,86	48,02	49,03	50,83	49,62	48,98	48,18	48,16
ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ	44,72	44,14	43,50	43,94	43,84	43,00	43,13	43,10
ΓΑΛΛΙΑ	43,37	43,16	43,46	43,91	44,05	43,45	43,18	41,90
ΓΕΡΡΜΑΝΙΑ	35,45	35,51	34,79	34,77	35,42	36,00	36,97	36,99
ΕΛΛΑΔΑ	33,55	32,01	31,12	31,76	31,66	32,33	32,57	29,45
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	27,86	28,36	29,88	30,38	31,76	30,89	28,76	27,80
ΙΤΑΛΙΑ	41,32	41,74	40,95	40,80	42,30	43,40	43,27	43,52
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	39,30	38,11	37,33	37,57	35,61	35,66	35,55	37,47
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	37,45	36,86	37,23	38,42	39,09	38,72	39,09	-
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	33,35	33,60	32,81	33,70	34,41	35,21	35,25	-
ΙΣΠΑΝΙΑ	34,16	34,17	34,65	35,74	36,59	37,27	33,26	30,72
ΣΟΥΗΔΙΑ	47,46	47,77	48,06	48,87	48,32	47,36	46,30	46,37
ΒΡΕΤΑΝΙΑ	34,64	34,35	34,85	35,73	36,51	36,16	35,67	34,34

OECD 2010

Πίνακας 29 χρέος ανα χώρα ως ποσοστό του ΑΕΠ

Χώρες	ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ 2002	ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ 2003	ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ 2004	ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ 2005	ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ 2006	ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ 2007	ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ 2008	ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ 2009
ΑΥΣΤΡΙΑ	60,40	60,88	62,24	62,12	60,62	58,09	59,58	64,31
ΒΕΛΓΙΟ	97,95	95,40	92,76	91,77	87,56	85,33	90,18	95,29
ΔΑΝΙΑ	51,62	49,61	46,96	39,29	32,72	27,83	32,38	37,81
ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ	41,28	43,54	41,93	38,17	35,56	31,23	29,53	37,60
ΓΑΛΛΙΑ	49,94	51,88	52,56	53,28	52,13	52,14	54,22	60,79
ΓΕΡΡΜΑΝΙΑ	36,05	37,69	39,20	40,40	40,87	39,43	38,81	43,77
ΕΛΛΑΔΑ	109,20	105,78	108,31	110,26	107,49	105,84	109,59	125,70
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	27,91	26,91	25,39	23,56	20,32	19,79	27,72	45,95
ΙΤΑΛΙΑ	99,52	96,76	96,23	97,55	96,72	95,23	98,00	106,55
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	2,68	1,69	1,43	0,82	1,45	1,42	8,21	8,56
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	41,46	42,96	43,75	42,95	39,17	37,76	50,10	49,87
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	58,68	60,16	62,96	68,24	69,84	69,18	71,18	81,14
ΙΣΠΑΝΙΑ	43,94	40,68	39,27	36,36	32,97	30,04	33,68	46,14
ΣΟΥΗΔΙΑ	46,78	47,71	46,61	46,23	42,25	36,39	35,52	37,84
ΒΡΕΤΑΝΙΑ	39,13	38,67	40,02	43,44	43,32	42,58	61,28	75,06

OECD 2010

Πίνακας 30 Έλλειμμα ανα χώρα ως ποσοστό του ΑΕΠ

Χώρες	ΕΛΛΕΙΜΑ 2005	ΕΛΛΕΙΜΑ 2006	ΕΛΛΕΙΜΑ 2007	ΕΛΛΕΙΜΑ 2008	ΕΛΛΕΙΜΑ 2009	ΕΛΛΕΙΜΑ 2010	ΕΛΛΕΙΜΑ 2011
ΑΥΣΤΡΙΑ	-1,82	-1,69	-1,00	-1,01	-4,15	-4,62	-3,72
ΒΕΛΓΙΟ	-2,80	0,07	-0,35	-1,31	-5,98	-4,20	-3,63
ΔΑΝΙΑ	5,02	5,04	4,80	3,27	-2,81	-2,91	-3,77
ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ	2,51	3,90	5,18	4,17	-2,88	-2,77	-1,41
ΓΑΛΛΙΑ	-2,97	-2,32	-2,74	-3,32	-7,50	-7,02	-5,58
ΓΕΡΡΜΑΝΙΑ	-3,31	-1,60	0,26	0,11	-3,03	-3,29	-2,11
ΕΛΛΑΔΑ	-5,34	-6,01	-6,69	-9,78	-15,59	-10,41	-7,53
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	1,64	2,90	0,07	-7,33	-14,27	-32,42	-10,10
ΙΤΑΛΙΑ	-4,37	-3,34	-1,49	-2,69	-5,31	-4,49	-3,89
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	0,00	1,35	3,66	2,96	-0,91	-1,71	-0,89
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	-0,28	0,52	0,16	0,54	-5,46	-5,30	-3,66
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	-5,88	-4,07	-3,21	-3,61	-10,12	-9,17	-5,89
ΙΣΠΑΝΙΑ	0,96	2,02	1,90	-4,15	-11,13	-9,25	-6,28
ΣΟΥΗΔΙΑ	1,95	2,22	3,58	2,23	-0,95	-0,34	0,31
ΒΡΕΤΑΝΙΑ	-3,29	-2,74	-2,83	-4,82	-10,84	-10,34	-8,67

OECD 2010

Πίνακας 31. ΑΕΠ ανα Χώρα 2003-2010

Χώρες	ΑΕΠ ΣΕ ΔΙΣ\$ 2003	ΑΕΠ ΣΕ ΔΙΣ\$ 2004	ΑΕΠ ΣΕ ΔΙΣ\$ 2005	ΑΕΠ ΣΕ ΔΙΣ\$ 2006	ΑΕΠ ΣΕ ΔΙΣ\$ 2007	ΑΕΠ ΣΕ ΔΙΣ\$ 2008	ΑΕΠ ΣΕ ΔΙΣ\$ 2009	ΑΕΠ ΣΕ ΔΙΣ\$ 2010
ΑΥΣΤΡΙΑ	252,32	266,31	274,80	299,87	313,79	332,20	324,68	334,51
ΒΕΛΓΙΟ	313,70	324,51	336,64	360,14	378,11	394,90	391,77	405,87
ΔΑΝΙΑ	164,00	174,52	179,89	195,87	206,01	216,90	208,11	215,46
ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ	143,84	156,06	160,97	174,29	191,18	200,82	188,13	196,67
ΓΑΛΛΙΑ	1.699,81	1.766,85	1.869,39	2.000,17	2.123,94	2.195,74	2.173,32	2.232,69
ΓΕΡΡΜΑΝΙΑ	2.357,34	2.466,83	2.586,53	2.776,82	2.930,49	3.052,46	2.975,33	3.108,39
ΕΛΛΑΔΑ	250,25	266,46	272,84	302,07	316,20	337,98	330,70	316,70
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	138,00	148,50	160,67	180,11	197,73	189,46	176,81	175,10
ΙΤΑΛΙΑ	1.563,25	1.594,94	1.649,44	1.781,46	1.893,94	1.990,55	1.951,47	1.995,23
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	27,42	29,77	31,78	37,08	40,58	43,80	42,20	45,88
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	514,31	540,51	572,90	622,00	667,31	705,07	674,52	693,32
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	202,48	207,90	224,64	242,06	256,79	265,10	266,49	272,47
ΙΣΠΑΝΙΑ	1.039,54	1.108,20	1.188,10	1.337,38	1.447,26	1.512,49	1.481,41	1.503,12
ΣΟΥΗΔΙΑ	272,48	292,36	295,29	324,01	352,07	363,96	345,58	368,98
ΒΡΕΤΑΝΙΑ	1.777,70	1.902,56	1.971,25	2.118,65	2.178,37	2.260,52	2.172,53	2.213,65

OECD 2010

Πίνακας 32. Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών 2001-2008

	ΙΣΟΖ.ΤΡ.ΣΥΝ. 2001	ΙΣΟΖ.ΤΡ.ΣΥΝ. 2002	ΙΣΟΖ.ΤΡ.ΣΥΝ. 2003	ΙΣΟΖ.ΤΡ.ΣΥΝ. 2004	ΙΣΟΖ.ΤΡ.ΣΥΝ. 2005	ΙΣΟΖ.ΤΡ.ΣΥΝ. 2006	ΙΣΟΖ.ΤΡ.ΣΥΝ. 2007	ΙΣΟΖ.ΤΡ.ΣΥΝ. 2008
ΑΥΣΤΡΙΑ	-0,80	2,66	1,66	2,23	2,22	2,81	3,56	3,18
ΒΕΛΓΙΟ	3,40	4,64	4,12	3,49	2,59	1,99	2,17	-2,53
ΔΑΝΙΑ	2,56	2,87	3,45	2,35	4,32	2,98	1,48	2,19
ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ	8,58	8,84	5,16	6,56	3,62	4,53	4,21	3,01
ΓΑΛΛΙΑ	1,95	1,36	0,82	0,61	-0,42	-0,51	-1,00	-2,25
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	0,01	2,05	1,94	4,67	5,11	6,53	7,92	6,66
ΕΛΛΑΔΑ	-7,27	-6,82	-6,59	-5,87	-7,36	-11,26	-14,50	-14,53
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	-0,66	-0,90	0,05	-0,58	-3,54	-3,55	-5,33	-5,33
ΙΤΑΛΙΑ	-0,06	-0,77	-1,30	-0,94	-1,65	-2,58	-2,44	-3,40
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	8,76	10,54	8,15	11,86	10,97	10,30	9,71	5,45
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	2,44	2,49	5,49	7,52	7,26	9,34	8,67	4,78
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	-9,91	-8,10	-6,11	-7,58	-9,48	-10,03	-9,43	-12,09
ΙΣΠΑΝΙΑ	-3,94	-3,26	-3,51	-5,25	-7,35	-8,98	-10,01	-9,57
ΣΟΥΗΔΙΑ	3,79	4,03	7,19	6,75	6,96	8,48	8,76	9,79
ΒΡΕΤΑΝΙΑ	-2,07	-1,74	-1,61	-2,07	-2,62	-3,31	-2,70	-1,63

OECD 2010